

H. G.
Hollis

1

(fjärde årgång)

53

Förne grenadjären Karl Albert
Blöck var kraftig gammal gubbe, som
varit knekt för Käringstogen och
var nu belor en stuga vid det nu -
varande Knekttorgets hundre med-
delar.

Tralleri:

Rolf var en knekt för Tyttele
här i Nocknen. Han kunde trolla.

Flickor som inte varit gifta utan
voro "mersatta" växte Rolf, och
kunde skälla på killar, att de blev
gifta. Det var en del konster,
han hade för sig.

Ulfsgå stulet gods.

Om gubbe, Olle, som bodde i
slället Väumbo på allmänningen
i "röda Gerbeck" [Värke] köpte
en mindre grå marknaden vid brunn
[Fjäderbacka norr om Värke] såg misstan,
men Olle hundre trölla liket och
sade: "Var ja kommer hem, ska
ja altså kicka du från" Var
han så kom hem, så slällde
han till så att givem kom hem
med missan till hemm.

Lika.

Om gamma från övregräset grå
Tansjö" ager i födegård, sät
hetta Larissa, svepte liket efter

Osmunds smide

"Gå man"de hade hupper att smäl".
"Tä malmen", gjorde de det, en

grap, nam grödes i en med bärke.
I gropen lades stockmed och malm

få den, och så tändes veden och
malmen smälte, så att järnet nam
n. Det blevo osmunds järn, nam

lades, tunnor och sinnes till

Tyskland, där det gjordes om till

smidbart järn, "jör" di va na mycke
längre komme där". Men där där

"huta" de lände folket här att ko-

la skogen, så de fick varvets "

[heta] mör" de smälte malmen,
och vallonen från Flanders land
falket här att sätta järn smid-

bart järn. Om vinn den osmund"

[grapat smälta malm i] fanns på
"Könskogen" mark näkt; men vid
"Spän Bräns" neder, där slagg är
likaledes vid Stockamoren öster
om Schullskatorp [även "Godegård"]
fanns en osmund.

[Jag här medtagit ovanstående
uttag av den gamla soldaten. Den
får stå för hans räkning. I denna
rocken fanns förr flera hytter
[14–18 stycken] och många gruvor.

Redan under den tidiga medel-
hiden drevs här bergsrörelse, och
på 1340-talet nedskreven kyrko-
herden Sven Johansson följande
maring till sina sockenbor:

"Jägger af idra stora dryckio och
byggja fast op idra rotha hytter."

"Så gick näcken framöf och töcknades. Sjöviken fick egna bergslagsrätter - det var leden och vad bergrätten till 1691. Det har sedan rökhades bergs-

bruk men upphörde. Iskället

utvecklade sig ett huvigt mätesmide. Märket vid var "Kvarnsmidde liornrättmästare".

[G.O.] Ingeri. Här skall jag

säga att jag är en äldre man och kan inte förfogas med mina seder. Jag har

med mina seder kommit upp i den ära att vara den förste som har gjort sitt

äventyr att köpa upp den gamla byn. Detta är en stor heder och jag har

med mina seder kommit upp i den ära att vara den förste som har gjort sitt

äventyr att köpa upp den gamla byn. Detta är en stor heder och jag har

Förstöllade gruvor.

Mellan Håddelb och Bjärtkvarn
var ut från födegården i Värke
i den s. k. Småiseskogen, ska det vara
ett par "mersatta" gruvor. Igömda så
ingen kan hitta dem.

Risunge kyrkklocka.

Hade förr mycket klart gud och
hördes långt. För den inte skulle
locka fienden därmede gudet
genom att de bortade häl i den
"D" a var man grålackera var i Öster-
götlan. [Jämför vid. Märk att
man i föregående kapitul om grålacker
i stället för nyssar. Minnet av 1719]

Tonde eg ha extrat mig in na spjut i
medvetandet fölksjälen "västra som östra delen
ar mera Östergötland. af. O.]

Brynäff

I en till iffall [födegård]
höande ång rökall det varna the
stenar maa vid varandra. De ha
sagt, att de hade "brynäff" där före
i tiden.

Knekter i födegård

Fän Klänskogen [Kläningsko-
gen] vet jag om följande knekter,
som ha fåimat fän rotehället:
Klönpälf, Klennell, Ulfred, Skog,
Blick och Ljond. Den förste var

med i kriget i Tyskland 1813.
Blöck var jag det och den här fanns
nu heter Karl Lund.

"Holman hette en knecht för
Tyrolese. Han var med 1813 men kom
hem som de andra här från socknen.
Han var lite tröllsk och var stöv
att spela fiol. När han kom in
var stuga, där dansen pågick, så
kunde han gå, så att strängarna
sprungo på en gång fra fiolen, från
den som spelte.

"När knichten från Brämminge
[numera försvennen] gård s. v. am
go degående nära [han hem från
Kriget i Tyskland, släppte han sin
häft [B. var ruskhäll], thadgården,

1590
63

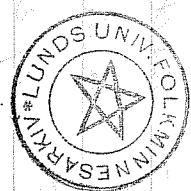
"Glas"skraken hade haft det dåligt
med maken förrut, och nu åt han,
så han ej inget sät. Ja han fogg
höft det berättas.

Glas försökte att få bort den
med knekten Rolf för Tybile kom
de kolla. [jämför s. 53] En gång var
det några "vinn maffa sig" hos
Kvarnslövanden Ulrik Jakobsson
i Hornstugan. Den varnt Ulrik
av med sin planbok. Glas gick
 till knekten Rolf och bad honom
 skaffa den till rätta. "Jämassera
 he! Nåne dage däröfter hittade di
 planbokar restallet; lite no"
Så stoppegårdens mark var
 knekten Brant en maff och skulle
 se till en mila. Glas hände om

maffen har en "hästrind" [vanding för uppfördning] gick väster om fönden. Det var spröte efter sen det varit gruvor där.

Gruvanas.

"Jag har hört berättas, att den 9 april 1764 "Söder" [resade] gruvan vid Västerby i Hammars socken [Värke], och 9 man varit kvar där. Sen sprökade det så här hörde vid gruvan, så prästen i Hammar mäste dit krischi himmelsfärdsdag, nam det året var fört maj, och förfästa liken. På 1790-talet tog de upp gruvan igen, lade beren, "en hiska och medsatte den i Hammars kyrkogård."

[Dessa uppgifter har grenarjaren
Blick lust nagsnöstans, men be-
visa hans goda minne och storat
reda frost, alder. "Vässna här!"
och "Vässna feta här" voro de
speciella uttryck, varmed han si
späckade sitt tal.]

Värgar.

"Det var en August förmorn hette han
Ivan sköt den svite värgen på
Hängfiskebotten [se sid. 45] Det var
före 1850 och en stor värgskall.
Lånsman ömar från Tjällmo var
befälshavare. De hade också inne
hannen, men han gick ut vid
fallmörkern av skallekedjan, så
bara "tika" vart skjuten.

1857 såg deviska vagen härom-
kring. Han tog svin vid fjälltorp
men rörde inte skjuten.

Skäffra

Har jag härst folk kunde göra sig
om de kunde få fatta magen
hara efter en död.

Stjärnan

Gingo de med annandagsfjuls mor-
ganen häromkring, men det var
för mig minne.

Majedal

Brändes på en bergskalle mordost

om gorden Lindhult samt ha ett
berg sydöst om Chalottenberg.

Smeder.

Spik och mäla smidde de förr
i varje gård där i socken och vid
de flesta småfälten också. Men
smiddes här, han voro mycket
antyckta. I Klönskogen smiddes
sådana av vändarna Jan Jansson
[Görd Trillmans farfar] samt av
Karl Karlsson. Det var i bosjan
av 1800-talet. På senare årtider
det varit många men den siste
barkaien Fredrik Jansson, full-
hög mutade, är 1985.

[Se sid 77 ff.]

Jag talade även med minvarande knekten för "Kärnshogen". Han heter Karl Sund och lever redan förpet eftersom förpet röderut från byn. Han är en av de tre sista knektarna för socknen, som är "fjärde". De båda andra är "keel". Oliv för "Hälla gård", förpet är Nyrtomta, samt Bernhard Palm för Tybble by. Den sistnämnde förför heter Tybblötator men bebos ej av honom. Oliv har nummer 6, Sund 133 och Palm 134 (är ^{15:e kompaniet} förför).

Ljungrenadjärgementet, Linköping
Flera andra gårdar höra med till ovans nämda, dessa tre rörar för knekthåll.

— — — — —

1500
68

"Fagendhet, ägaren Theodore Idelsson, Skanörslövshamn, Var-
spå", födegård. Falad som:

Spiksmidet.

För smidde mätkan alla här
i födegård och nära hälla så är.

Nu är det mest spik upp till 3 km
lång, som smides i Lerbäck.

Närke smider de kartail, rubb.

Jag och min trojke smidde annu
i vinteras [1934-35]. Jämet kostade
då 50 "de kilo, och vi fingo 7 kr.
för 8-tums spik och 7,50 för
de storkravade mittaglana, sam-
tig sitt varje till respektivt byggeri.

Uppsala 69

69

Hans Carlsson

[Jag bad honom visa hur det
gick till att smida spik, och vi gingo
i varma sommaren, då ejt ingen-

ting kom i midas jurt. Han lade in

en järnten i handen, stände och satte

fart på häggen, så telen varf elck

röd, tog den med tången och brygde
hemm meda ett stycke av spetten,

så den varf fyrkantig. Därefter ~.
högg han av telen en cm. över det
då den var hemm med och hägde
kvickt ner ämnet, ett litet hål

"hundesät" [en nägt men en
dm. lång och nägra cm tjock jämn-
bit] ränt hils med spikens hu-
vud med nägra nätska hamnar -

slag. Hon simidde nägra spikar,
men jag frick ha nem minne. [J. O.]

Det var förra gången jag "nag" spik-
simide.

(Vil om denna)

Hade rökt i Grodegarde kyrka

Skalle fört byggas i Edms hults
"äng mordvånt om den invanande,
^{Chyrtorom}

men vad som byggdes är dagen,
Kus med ar ställdyg om matten.

Da sprände man för trillingstolar
för en vagn, och de fingo gävent
de ville. Da de stannade byggdes
kyrkan. Edms hults gård är för-
vunnens och fjorden ligger under
Källa gård, men man talar om
"Idag" som Edms hults "äng",
Kus med vitt i Skrickshuset i vaggarna.

När vi res med gamla lader —
Gården vid mållet Skrakstensberg
här i marketen för 10 år sen, så

fjummo vi kricksluer i mma
grappens tutta inborrat här och
var i väggarna. Hven morden
gammal laddugården vid Torsjö
news för 25 år sen hittades sa-
dant. Det var inskottpaträt, vägger-
na fän att det skulle bli tis med
spisen.

O tur

För 30 å 40 år sen kom en
vandringsman till en gård i
byn Tällbyn här i socknen.
Han sa: "Vi har här åter, ha-
dugärn, då kan ja si." Folket
så, att så var, och främlingen
bad dem gräva i båset hos em
viss ko. Där fjummo den så ett

Huset byggt med en del smäckor
i. Gaffaren varit hela "ad, och det
blev "bätte i badugården.

Mord.

Härömkning berättas mycket,
och en, som hette Petter och var
från Blackfjärd, Gerbeck [Wärke]
en gång slagit infäl en kvinna,
som gick omkring med handel.
Petter tog hängorna, men braket
varf upp läckt, och han sätter
avsladd.

[Denma vägen har jag även
upptecknat, mora Gerbeck
ise min nämling från Wärke 1925. f. C.]
Jag har funnit denne vägen

bestyrkt genom en berättelse
en tryckt bok. Den är "berättad".

"Nyaste Bende - Praktika, Om
gjand efter den gamla af G.
Gmeckes". Hlm. 1832. Karolstads

Se förener". I denna bok ingår en
berättelse: Försommad ryppas -

Hans föglar hos en singling vid
namn Peter Svensson, Black -
förd. Brattet angivne ha skett
"för hant sic sedan och spets -
hundlars kan ostarna hindat
frim. Hads tna hade blivit iner-
dad. Peter missänktes och blev
häktad. Morlet hade ägt rum
"och flers" sängsbro en fjärdings-
vag från Blackförd. [Det skulle
varait på Jakobshyttans mark -
Godegård alltså röder ut från B.]

Vinden sättegången vittnade en dag
öfval Jakobsson, att han åsett det
mordet vid ett tillfälle norr mö-
ste ha varit ett annat, än då det
verkligen skedde. [Vidna en sgn.]
Öster dömdes till halskragning,
och domen gick i verkslängd.
Han delen tillagas i moralisera-
de rytte. Of. O. T.

— — — — —
"Inkan" En Karlsson, en
gammal kvirina tsende å stället
Kullen på byn Nargårdens mark
meddelade om : "Gammalkullen"
kallades torpet Kullen förr

på grund av "Kruöts"-ana "[ön] som ligger i "torpet", en mäss. Där skall för varit "varvats" plats.

[Kruöts]-ana ligger nära hundra meter nordöst om torpet och är en kulle på 35 m. och utläng ute i en rätt torr mose i ana farta marken. Högst markhöjd där syns ej till. [J. O.]

Slag.

Skall det ha varit häxantering,

då kullarna här uppkastades.

Ytorpets "röda lyka" står en storsten. Där ska en fogde vana begraven, "en man där sätta faste" Sverige".

Landbruksaren ej funtag
över i "Kämpelandet", föder
gående hade hörft att

Kämpelandet

[numera trådiga] fått namn av,
att den shall ha varit ett slag, eller

att en rom kette kämpe, batt den.

En gång i tiden shall Kämpen

handlet ha vänts för en summa

av 20 eller 25 riksdualer samt den

— kaskölla.

"Kämpelandet" shall förr ha ha

varit torp under byn

"ygrakobsbyttan"

eller "yocksbyttan", nam folket

säges. Den lygn shall en gång ri-
siden tra häringar hafft, under-

Fag.

Byn shall en gång gaff, höf-
for en numma av 20eller 25 rikso-
daler samt en — ko-hur [nåver]
hur som wallare använde]

Tjapen och smeden till
Frederik Jansson i Gullhög, far
under Oddegårdss grästydend f. 1858
redogjorde för

Lie-smidet.

Vilket
varje
slag
i den

"Som ärne till en bi omrundar jag en dubbellagd fjänter på singeför 16 $\frac{1}{2}$ tum längd. Den kalla des "klären" [av: klyra] i mellan nummet inlades en tunn skålshirva, så att det blev nam te härgen, vilka smetades eller "vallades" samman i smedjens ände och blev utantill ["fajt."] till den längde hien skulle ha, genom att fämet bestrukta des med en råkols klagga. "Omret kallades nu "spett". Ja spettet" [spettades] eller fasan erades detta och fisk en fajt som hirva, varför den "härst" [omrundar hirven] med "trämnen" [tangeren] som fastsättes vid hirsnet] notfornades. Sedan "primes" hirva d. v. s. bladet utsmides tunnt.

1550
79

379

och "övre" kanten, där hallas "baken" ges företräde för städgans skull. Och längen intar en hämpe med lics medens namn och boningsort.

Nu "gran"-eller "principes" lier så oft föjämnheter hamno bant, och derserftet "ständes" den d. v. s. genom att behandlas på slipsten fogaas de sista föjämnheterna ut. Sen skulle lier härdas genom att glod-

gas och härtas i kallt vatthen.

Därav kunde den slo sig och mänta rikas om och var fullt färdig, näs egentligen blitit slifad.

Det var många, som middle lias försömkning förf. Min far, Jan Jansson smidde i Norrköp i "Gorbäcks rocken" [Vörke] Marfar

var Fredrik Karlsson, som blev
86 år och denne far Karl Karlz
som blev 94 år. Bäda varo bie-
madeder i Bärs kyrk i Gödegård.

Andra biesmeder, socknen vore
i med namnet Gustaf Jansson samt
Adolf [Adel] Jansson, Espe och
Jom Karlsson i Skumpetorp och
många till, men de ha blivit
förf 30, 30 år sen. Den som hade
de mest amplyckta härliga var
dock Adolf Fredrik Jansson,
Uggelvisten även det ett torp
under födegårds präsgård.
Hans hår gingo åt på marknader
ma, och jag vet att bärdena
i Tälmo rocken sätta deras
drängar ej ville sta "gräs", am
de inte finna använda en

"ugglekråtelie". Han är nu 84 år
gammal och har inte orkat smida
här på bruket 30 år men smider
ännu "enigt gnossmide".

Jälv har jag [Jansan i gullhöj]
smitt här i bruket 50 år, förra
tag smedjan i Låbbetorp. Tällmo
söcker och nu är här i gull-
hög. Smidde här i vintet ännu,
men börjar nog en gång till. Ja
vitt jag vet finnes ingen mer
i mera Örtengöpfland, som smider
här. Jag är den sista. Ytterbäck
[Värke] var det en jahan Jansson
i ihr, men han slutade 1981.
Hon hemsmedst gick sam
vänt drogo smederna med stora
last till marknaderna, Motala
Mjölby och Linköping samt även

bill och hämminge. De hade hämmar, vängs lärda med lock över. Tid 4,5 är ren var priset på en kr. 1 kr. 2,5 öre mer. Steg ren till 1,50.

Under fransk-tyska kriget vart hämmar uppe i 3 kr. stycket. Före världskriget kostade de 8 kr. och under det romana kunde vi få ända till 6, 7 kronor. Nu står en hemmsmidel bi 5 kr., och så många jag hinner göra, gå åt.

För snygga ett dussin hämt himma smidas på 8 himmar av en van hissmed med hjälp av en handtlaungare. Man gick upp och smidde kl. 5 hämmor, ja, "annu tidigare. Jävel kaffa-kokare som hämmans flaskar

knunde man ha att minna upp
sig med i smedjan.

[Jag] [jag] [jag]
det tillgick att smida här och
jag fotograferade hanom, då

han stod vid skädet i sin

smeda och låtrade smida, d. G.

Jämför meden Edalp Frederick

Jamman [född 1841], Uggelhåten,
som smidde rå berömda här

beröttade mina minnen om

det smidet, och han, Edalp Frederick

och nog färs midet. Jag tyckte

Först var jag verksam med [grau-],

men man jag var jo är bryfader
 jag smödla hår, och det gick bra.
 Jag för bland annat hilskenn-
 inge marknad med hår, och den
 var det smälanningar. De rå-
 go "stämpehn" på mina hår
 och stavade på den. Da fick
 di riksprijet te legge bare,
 å mina lice halle di rån förl
 "uggelbia", a di grick at ja er
 lika stunn " om gang, mån jag
 var i skämminge, väcktes jag
 kl. 4 pra' morgonen genom att
 magan häskade rånd på mitt
 förröret, där jag bodde. När
 jag såg ut var där en hel
 krop bönder, och på en timme
 näckte jag 30 dusin hår och
 behövde inte föra ut dem på

förget ens. Under 1,50 fick jag
aldrig för mina lär.
Min smedja här vid Uggel -
bröten häpte min far, när jag
var 5 år gammal. Färet hade
den stäff ner vid prästgården,
där prästen Kastan i den an-
ordnat ett litet näckhammar
verk, där han lätt näcka ut tener
för spiksmide. Huset hade för
ut slätt vid Gladsbo bruk i
Värke.

"Jag matte upp ett litet bi -
slipesi här vid bäcken och tog
1,50 pr dessin för jag slippade
hur äf andra smeder. Men nu
kom det andra slipesier, gång,
nå ren fink jag inte mer än
1 kr pr dessin." *Ans. 85*

1590
86

På den tiden jag var ute och
nalkade bin på marknaderna minns
jag att det var 33 biesmeder i Söder-
bräck om lika många från Hällestads
socken. Från föregående var det
många mindre och många övre från

Tjällmo socken

Kan jag nu trotske förlade
jag börsar, mynningsläddare.

Börnade nyttiga tyglar "a bär-
verkett" å "nu på museet". Jag
gjorde 31 börsar.

När daman byggdes här
fick jag vana stenbarren i
min smedja. Kan de bygga i
"fornvagn" fram vid stallisnen
och fadegård gick mitt arbetet
silt 700 kronor. "Ja en kan fö-
skä, va den kunda skulle bli"

där, man båre vässet [vässningen
av båten] gick te sjukunder".

Om Rik-Ola.

Lite öster om Kristineberg
ligger en liten göl, som kallas
"Krispna". Där i marketen skall
Gris torpet, där Rik-Ola hade
sin kållare, ha legat. De har
lekt mycket i efter den kållaren,
men ingen har funnit den.

[Jämför om Rik-Ola på sid 44]

Gullhöj kallas en 50 m.
lång hög och regelbunden,

naturlig kulle vid Landsnägen
medan torget har sammanna namn.
Kullen kallas även "gallhöggkullen".
Gallekullen eller Junilla kulle. En
allmän tro är, att magen som har
hettat Junilla degnats här. I
en bok av "Översättningarna"
glas Lovants griff fra Godlegards
buk betitlad "Översättningar om
Godlegards socken och Godlegards
jöds, äldre och nyare tid [1866]."
Likas den vid högma vid "Jun-
gama Uppsalal och formades
möjligen minnehålla av en för-
nöm斧从 den hedniska
tiden. —

[cf] "vitt jag kan se är högen
en naturbildning." cf. O. J.

LUNDSS UNIVERSITETS

1959

FOLKMINNESARKIV

89

90

1590

06

06

Bakhållaren Rickhard Mild,
stationssamhället, Hordégård,
amtalade:

Svensberget

"är ett stort berg, som ligger
på gårdarna Glälla och Tjyres-
torps markar. Det stupar all-
deles trånbrott ned, och visar
en lång bergsvagg invid stora
landsvägen. Där töddes man
att mycket tall bodde. Om
gång red en man förflytta, och
då kom en trollkvinnan, som
hade en silvretskanna ut ur
kungen och rade till ryttaren,
att han skulle taga haman.
Hon gjorde så, men då kom

en annan kvinna som ville ha en
egen kammare. Men ryttaren lagade
så han kom undan och kvinnan
fick efter och hält på att henne
upp härom. Men då red han över
"glälla gårde, och där gingo plög-
fårdarna i kors så han kom
undan.

Mysting

"Y sforängen till jorden fin -
tesberg i "nästa kanten av
nacken så de att en mysting
husrade förr.

Spök

"På vägen från "glälla väster
ut mot Bätsberg är en utförs-

backe på "vagen", som kallas JESARKIV
 "Gäckaklamstachen" och där nä
 hörde man ett spöke som hette
 "Gäckaklam's ökare". Där skulle
 en nam hörde åt krasnen och
 hade en del söcker på lantet
 rålt och blivit i "gäcklam" d
 av nässväckarna. Den spöka
 han där i backen.

Tors hälla

Kallas en hälla i skogen på
 gorden Hälvbäcks mark öster
 ut och väster om torpet med
 samma namn som hällan. Fins
 här man ofta i denna hälla
 [Vi besökt detta omsligt ~
 liggande hällspräng och drucko

av dess vatten. Grill nager" sin
avann anna bok [se s. 88] att
källans vatten antogs vunder -
gorande, och på botten kan man
"annu" se vora dagar" kippat en
slant eller in knappnål, som
diktes fäts för magen krampa.
Några nästan föremål sagt
vi dock inte till vid väst be-
näk vid källan.

Färre grenadjären Johan Tyro
boende, a° förra soldattorpet för
hym. Usketorp i Regna socken, &
Högbräckkullen kunde nämmina
sig en historia om

Milekten Frisk.

Nam tänade föd Fjärdingsförs
m. fl. gårdar här i socknen.
[soldatförpet hade namnet Ro-
ligheten] Frisk var med under
kriget i Finland vid Skeabang.
En gång gav han sig mig utan
hur för att skaffa mig lite mat.
Vände tillbaka med både vete-
drod och brännvin samt även
en knippa hasselörn, för nu
tänkte han, det skulle bli styrk

var, för att han gätt utan lov. Men hans befäl var en gyllen — skroth från hengården Regna — i Södermanland vid sjön Halm. Regna. När han såg Friskens hamna, med röd "far-
nåd", sa han: "Lägg din köpmanna
och dela den in åtten med mig" —
Så blev det inget stryk. Men
när de kommo hem från kriget
fick Frisk en hel tunna röd
ar gjyllekusk för att han fått
dela maten med knekten.

Gammel Anders Petter

Utmuntan [är född 1849] hörde
å stället Salmsholm på Länne
i Ingersjödés mark. Regna
havade med stor nasket ambrog.

med mig och virade minnesrika
skället samt berättade, vad han
har härit därom.

Vargar.

En pojke från gården Knäppor
"måra härinkäll vallbladet getten.
Den varg anföll dessa, men då
drog pojken upp sin pistolet och
brändde på. Vargen sprang men
kittades sen i det s.k. Tusse-
fallet [Vargarna kallas före
"Tusse"] där är en källa på
Ynges gårdes mark, som kallas
Tussfallekälla. Den har hög-
vatten, som ska vara bättre
än vick Medevi hälsobrunn, och
det vattenet skall väga 3 kog
mera på en kanna än annat vatt-
en.

Regna kyrka

skulle fört byggas på en plats
"nära Salmoholm på Inges gärdes
mark. Den platsen är nu fanns
nam ett galor men nästan skog
på. Det var byggdes under da-
gen, news med om matten. Da tog
de och lade timmer eller sten
på ett åk samt sprönde för
ett par trällingar otar. Denna
stannade i ett krön där det
vätte mycket al, och där
lyggdes kyrkan. Till för 50
är sen vätte alar väste
otar mellan kyrkan och den
söder om belägna kyrkbyn.
Nära Salmoholm låg ett
annat ställe, nam hette Salmoholm,
lind. "Se, salmo-namnet varit

varlit här, för Salmo var den UNIVERSITETETS
färlte templetbyggarn, och de
förräkte ju kriga kyrka här.

De ska ha ringt ut en kyrklocka, så den fyllt i själv
Regnaren och blev kvar där.
[Jämför sid. 86.]

Prästhumper

Kallas ett "gårde mordvåst" am
kyrkan och är givet av byarna
Brattberg och Ingelsgårde. Det
skall ha skänkt från den senare
lyx till prästgården av en
namn var nära att dö, och nam
ville ha förlåtelse för sina
synder.

"Domares åte"

"skall det för ha varit, där typ
"Inget gärdes gemensamma grus -
Fag me ar. D" var fyr stora
stenar, nam nu öro baka.

Den var stenarna kallades fyr
Beakas sten.

[Möjligen har han varit en form-
lämning, nam blivit fyrstöde.]

Fjätkar.

"F" sten är typ ihkatorp på
den mark stak öster om lands-
vägen ligger ett stort flytt -
block, och ett annat ligger
i hägdanden vid förtärg. —
Den senare stenen kallas "f
sten" och det syns som märke

är en femme. Dessa båda ste-
nar ha jättar kostat

De talar om, att en jälle-
flicka häromkring fick se en
katt, som plöjde fram ett gärde.
Hon tog upp både häst, plög
och katt, och bar det hem till
sin mor. Men denna sa: "Bör
ut då där igen, för di ska
bruka jo lätt äfter oss[efferos]

"Jäätta kallas ofta barn
etter bibel, där då står att di
krige mat farma a jida va
räm myter mot däm"

Jätkusprillinger.
Sam gjorde av med sig själva
skulle förr begåras mera om

kyrkan här i Regna. Liken togs
över menen och inte genom in-
gången, och klockorna ringo
inte ringa.

J." "fjona".

Min morfar kallades före
"Fasse i fjön" Han fiskaade
mycket och sålade vid fjö-
räf en gång. Han stod på en
sten invid sjölandet, och rå-
strek hon: "Du ska akte dag!"
för oskummern fisk! " Da sa
han: "Ja, jungfrun ska akte
raf, så ho inte stupar, fjön!"
Men då hopprade han i fjön
i stället. Tad han menade
med "oskummern fisk" är snart
att fåska".

I syn.

De som är födda mellan kl.
12 och 1 på matten ha fallenhets
fär att se syner.

Slag.

I fjötangen hörande till ~
gården Thattorp men välde ~
till en gård i byn Börsstorp
ligger en liten gruså i vid
stranden av älven Skall det
ha stött ett slag. Där skall ju
ha sittats värjor och kular.
Om liten kulle där kallas för
"hungens grav"
[Kullen är liten och näker
blott en naturlig rödhet]

Trollkarung.

"På vägen mararet mat för
förf men på längsgåndes mark
är en bokke, namn kallas för
"Trullhullebacken". Därinfall han
varit ett ställe, där en troll —
köring batt.

Hästsko-sten

"är en stor sten mararet, i var
socken på gränsen mot förm —
land. Den har ett märke nam
ar en hästsko efter ett slag
av en jötter häst.

Därinvid är en stenring,
dön en knung sitit med dag en
gong. [Se sida 834 f.]

— — — — —

LUND UNIVERSITY LIBRARIES
SÄFTHAMNS SAMMLUNG

Lantbrukskaren Gustaf Dalberg,
Jenes tad [prästgården] hade hört:

Om Jenes tad:

Om kvinnan, som hette Jena
och gett gården dess namn, skall
ha batte marr om mavarande –
gården på en i sjön Regnaren
utsiktet de valde. Hon skänkte
gården till prästgård.

[Säkert har hon varit någon an-
läggning ty en väg ledde ut till en
stenfotliknade plan påudden.]

"Brudden" kallas i sitt valde
i sjön man om gården ofta mättop.
D" han ett brudpar drevsköt.

Fru Hallander, "Hallersang",
skrederi näcken hade här:

"Gammel dater"

Kallas sitt gärde värter am Haller-
"ang", för att man ska dörhända
jämmande gris, och då skall man
ha rett likfördes i syn.

"Jätkar"

Nam bodde i Hale höll kastade
en sten därifran mat en proge
och en flicka, nam gingar på ~
marken vid Halleräng. Stenen
liggandes hiles stycke från
nordanen och kallas "Klipsten"
eftersom norts fäglar sam

Kallar "kniper" [viper].

[Vale hittat av ett ganska högt berg på Byle mark. Där är en fjällberg.]

F. d. lantbrukaren Gustaf Gustafsson Mulsäter, Skedevi, visade mig den traktens form - granar samt meddelade dessutom följande: Han är 70 år.

Skedevi kyrka

Skulle fört byggs på Mulsäters mark "medan det är hög backe" men det blev inte färdigt. Där har varit en större fyrkantig stenlaggnings- och en

nam eftersom gammal husgrund.
Skendana ha mer mestadels trubbit
upp vid odlings-

Fördlyft.

Öster ut från Johannes —
kunds hemsögaid, Skeden i ut-
skjuter, Trässen en större
nödde, nam kallas Väret. Det
är delat mellan flera gårdar.
Om del här till kunds by.
Den delen skall ha härf
hiss Mullsöter från Tidens
men byttes bort till "Håvla
Vicus", nära under skund här,
frin ett fjord mig en gång
i tiden.

Fogden.

V. J.

Viel Johanneslund var det
föör längre ren en fogde, som
var nu hemmitte [selak] mot
falket och örörtris. Karl XI,
"spakappa" flick häna det och
gav sig hiköt. Från Hageby
vid kyrkan låt han en knöll
ta mig över Tiveden och gick
i land vid den s.k. Häl -
stukappa [Hälsoträgeträppan]
Där var på den sida ett torp,
nam hette Välvistuga [Skol -
stugan]. I stugan var hos →
Tuppen över mitten fast
de undeslydande voro sträng
förföljelna att ha frambringar
i röra hems. Tuppen och →
hans familj fingo intet

110

gjort att hun gen var där, så att fogden fick inte veta ett du giv om saken. Så han morgonen gick hun gen fram till Johannes kund och kallade vid fogden om ett och annat. Men fogden blev arg över att en framling lade sig i hans dräker och ville fångsla honom och ha sin hämning en "källare", men då sprände hun gen, men hon var, och det var fogden, som kom i "källaren", i "skället", för att han straffad. Om det viset har jag hört det.

— — — — —

LUND'S
UNIVERSITET'S
FOLKMINNSETS
MINNESARKIV

Folkhallären (attpfriid
"Mällestadsranchen")

Nilsen, Gisfalls hammar
anteknät förfande, som han

kunst då och då av personer
i trakten. Han "överlämnade

anteckningarna till mig.

Dagarna i prästveckan

Kallas svarta mändan, rite
fisola, dummelansola, mör -
forsla, länghedla och steksite
lönsola.

* "mora delen av folketstäckstenen"

Dymmen.

"Före dymmen lansda shall
neden för hukallat, menow
vara ryptusgen, annars ta
hammar. Dymmen och osenar
i den och ställer till afog.

"Dymmen skiter, men
fö "mä" i är, då" öör han"
rade en grubbe, ifvis fall.
fö" en del är nedan. Han
hade ej hemmit hugga ryg-
den till den anslagen.

Ytteret

"När katten släpptes,
vall, skulle osa gā öre
stål, en yta eller dylikt,

nam lades på ladegårdens hök-
else. Detta för att givens skulle
skyddas mot sjukdomar och
livs nä". Sedan användes kors
en bandel i typ fall så sent
som mellan 1900 och 1903.

Ivakten

Den förra mordet, man
måg att rämen, skulle man
blåsa på (ett), för då skulle
man träffa reda sig ur mörg-
heterna under sommaroen.

Fädresälan

Första gången man ses en
rädesäla är rämen, skulle
man fatta, magst längt och

dörar skall linjet och "en annan
vänder till länga. En gramma
fick tag i en hällskok med
längt skäft i gång, men hon
nag fört vädesärkan om knä
medtan av allt längst det äres
meddelat från hyn ifall;
Hällestads]

Sprister

"För trodele de, att typhar
värpe ett agg magen enda
gång. Trick man tag i ett
nålant sällsynt tuppagg, nu
skulle man bärta det under
vänstra armen tills det blev
utklätt, det blev en "spis-
hus" av det, en rom "panade
vin ägare," allt.

LUDVIGS
FÖRS UNIVERSITET
FÖRKUNNA
NEDERLAG

Hans Jackt.

Gubben Bämborg född han
Gerkhorns ägon i Hällestads rader,
han kände "Hans Jackt" år 1884
sen dagen efter midsommara
vind och råd av artorp i Hällestads
socken. Gubben kände ren på
gamla dagar en flygmaskin,
och han kände jakten vid
dåmet från en flygmaskin.
Spjulet hem från öster och
drog mot väster.
Det har berättats för efter-
kommande, att man på 1880 —
fallet nog kallat "Hans Jackt" i skogen
vid Falksfors i mesta Hälles-
stad. Först kom ett stort
funturimmar, därefter kom
snart en hästar ridande man,

som frågade "äskadelen, om han
sett något. " Han därfrån hörde
ett knatt och systerarna kommo
 tillbaka, och framförstet hängde
 dörrföra hästryggen.

Första vårs- och sommardag

Bomborg [se föregående rida]
tade att förra världagen
var 14 april och första sommar-
dagen 30 maj.

Frökenerna vid den
Gamla hengården

"Vid den gamla hengården
Falkstam" mordligat sitt
höllestads socken sprökdade

det enligt en allmän åsikt
hos falket, trakten. Den stora
kunskapsgränden hade under
många år stått obesökt, och
där sprökade det, men i fligg-
larna bodde falk, och de hade
inte antur något.

År 1890-talet hemlighölls
egen domen om staten, vilken
"var inkört" den och bildade
Falks trädens kronopark.

En jägmästare ifrick
uppdrog att uppmäta om nära
den skogen på egen domen. Jäg-
var då borta vid skolan där
viel Falkström, och jägmästaren
intog sinar mätkider hos mig
men försökte ett ur hummen
om den näringen, hengseldens
och dessda kunde längsgå gränd.

"Vägje knäll förfide jag med
honom uppt i bygningen och
lätte ryttre dörren, sedan han
gått in och tog myckeln med
mig till min taske, så att
jungfrun kunde gå upp och elda
hos g. am margnarna.

"En knäll då vi sällst och
pratat till fram emot mid-
matt, förlade jag namn oanlitigt
g. och läste in honom och ~
tog myckeln med mig. "Vår g.
förgånnde mor gan kann med
hie fruktos ten rade han: "Var
inte hem Nilsson uppe i stora
bygningen i går knäll sedan
vishade riket?" Nej! " ytta
inte mägan annan varit där."
"Nej," myckeln har hängt hos
mig hela natten" Det var då

mäkru är digt", rade S., "en stund sen jag lagt hände jag tydligt, hörde ryckeln ruttas i ryttie i dörren, var lärtes upp och nässen gick in. Stegen händes i trappan och jag väntade att dörren till mitt rum skulle öppnas. Men i stället hörde jag hur dörren till salen öppnades, och stegen porträtte in i gula rummet, nä tillbaka genom tralen, var sällan stängdes och ut från trappan, där även ryttet dörren stängdes, varefter ryckeln tog ur. Jag var full standigt naken, drog sedan på en hand och picka och näg, att klockan var $\frac{1}{3}$ 1. " S. var en flicka och hund man fri från "överspändhet och fullt sommargränsig".

"Ungdomen" ett ör efter denne
hän delte bodelle en fägmastare
af, i samma sum i hengasöds —
lygningen. Men han blev ut-
satt från spökern.

Om morgon, när han kom
med kill frukosten, förefall
han vara någon delmig till
sinnes och var litet visig vid
frukostbordet. Hr min hustru
Kilfagad, om han inte var
frukt, hade han, upp han inte
fatt vara, då det intet varit
tyst i rummen. Någon hade
gått fram det ena rummet till
det andra och plöckat, kans
trappor, som ligg i rummet
i kille sörsummet. Han steg
upp, tog om handsladden dubbel-
bästa, öppnade dörren sakta

men såg ingen. Så gick han och lade sig igen men hunde ej svara den nästan. Sedan töcknade han, det kommet mån" ett helt vapen bredsvid sig om mästerna.

Flera gånger sättdes han om mästerna av dessa röd men röd ingen. Vien st. var frukt och sund, och vasken han eller g. ägde nästan drögt att det myskika.

Numer a "hengåndens hund" allt gnat, dån det spök" helle mediven, och av vixet han uppfört godstempelsholal i givfall hamnas. Här sig han jag hört, att det spökar där, s-a "spök" varna är valnötter nu.

Det förkärliga spiskaret *

Min förra plats var "skal-lö"are innehade jag i min födelse-socken, i "Åskebo" i Skåne kan och tillhördde den 1888. Skalan var flyttande med den enskatenen vid Vredingesjöd. Den var skolhuset nätt nybyggn uppfört och låg på en halv hög-ungefär 50 m. från landsvägen. P. o. andra sidan av denna väg framgick en rödgrå "vall-stensväg". Cirka 500 m. bort lågo ett par mindre bondgårdar.

tro dem, var hatt i Skåne körde mig, berättades att det

* Mältagen även detta är Wilson meddelade fästet från Småland.

1590

1913
RÖD
VILSKOG
VILSKOG

spökade i skalhuset. Skolan
kunde det hänta att marta torken
i skolan flyttade sig. Skolan var
det, som är nästan stöckade på
vinden, men man råg efter
där, rytert in gen.)

Ett knäll under vintern 89.

"Jag varit borta för närmare
grannen och matkades skolan, där
jag boende all delen ensam, så jag
måsat mygs frukt. Då jag kom
hem, 100 m. från gårdsgrinden
rytert ett hjärt spis fram
en lykt, och det sände mig i
riktning mot skalhuset och
rytert vilja rökt mot ingången.
Jag tödde, det var nästan sam
hade ändre till mig, och jag
tränkun dade mina steg. Nu råg
finst nu miss ja skalhuset.

"Vänta, jag kommer!" ropade jag, men då jag kom närmare, flyttade jag finset utmed skolhusets vägg snett över gården bortemot ut - husen. Jag földe efter och så hela tiden finset men ingen kom bar det. Så vick ema uttesskönet "fjärnorna finset spärslöf". Jag gick runt husen och letade, men ingenting avantlig synes till, jag gick in till mig och lade mig att sova.

Många gånger har jag rört en förklaring till detta egen - domliga personer men aldrig har jag lyckats och kommer väl ej att göra det heller.

— — — — —

Om Puffel.

Måna som varit station hade
en man namn kette Puffel. Det
var försök att ett åknamn men folk
hade aldrig fått sätta det. Hans
gummar, som var otydligt snar-
till först kunde ställa en gang i ~
högen ha givit honom det, och sen
fick det namnet följa honom i ~
graven. I sin kraffiga arbetssätt
har han bånderna omkring på åker
och i skog och tjänade ett om om
efra rikligt upphälle. På äldre
dagar gjorde han såll, korgar
och myjänder och tjänade en hel
del på det, då det intet är så ~
vart många, som gav radant för
hand. Han kunde ha en helhaft

med vell till fristångs före och
då" gingo de åt. Pengarna vände
han; matrassor samt en akt annat
litet brä"mvin, när han dock såde
sig blott använda nam "medicin"
Hon det då" nögen till honom
blev det historier. Ty Ryffel
hade, sngle är verit både mytt
och fiskare. Jår pastoel han
sig ha ifjut siktig trageder,
och han dockade upp de befän" -
daste his häser. Ty skarva
kunde Ryffel. Hon sann ville
höra på flick tur nad de ville,
men han sade alltis. "Då" a"
sanning, då" ska ja säge då"
Ryffel var sädig och rätt så
populer" med sin själösäkra och
kladsamma dryghet.
Jag anför nögra av de

historier, som jag hörde många olika personer berätta med sitt egena ord:

"Om gång, man ja nu sute
o fage flick ja upp en alg [elg],
a den fage ja skeing helle Hällste
socken, men män ja näin styjt' em,
sa tog då mitt i stickneshället
[hur han drängade in i hälet för stickning,
på det ställe ejen ända skulle stickas].

"Om gång skat ja en alg ha
olärlj [olärlig] ti, a då nu inte
ende grängen. Unnes i ödet a ja
vi släpe hem'en om matka, a
sän köpte ja salt, the boer, sa
ingen skulle ransne mage."

[Den filmen köpte salt till
elgen; the handelsboden, så att
ingen skulle dra ura orål och undra]

världen ryttar skulle använde en
nödans mängd salt.]

"En gång var ja rute å winter-
mete p'a en "jo". Bossa hade ja
må "maj", åm ja skulle fa' ri mage
"stryckbart". Da sprang da" en stor
trädde åver "jain". Ja tog "bärra"
å släppte ner'en. Men så sprang
da" upp ian åf. se "jäkanten". Ja
hade inte annat än "hjärtshätt"-
a la i fallekneven, å upp —
fälker ån den, i böspraka å
sköft åfgen. Univen trängde in
i halmen, å blän [blodet] rann
å - honom stat. Men man ja
sköf ga maj" bono en soliger
stun [reky], så ja satte maj".
Ja esen å mitt minnen satt
e gäddle. Hjo varf dörveter å

ja tog "öppna. Då prastade då" ve
wintermetet mā, å' va då ikke
se stupunnsgräddel [gäddor var vägde
tu, prund] där mā. Men då gick
ja hem if.

[Den nälige hadde alldej; ett
mäss skylikit en tjäder och en elg
samt hajit upp två stora gäddor]

"En gång, mā" ja va ute mā
tika [tiken] a jage, flick, ho öpp
en grävling: Men grävlingen han
ställe sig på takfältet a tog
ryggles fö" mot en sten a håll
lika ifhan "sy" mā framförra,
näm han slog mā. Ja stod ja
lite ovan kamm a la borsa te öpet,
a för te inta skade skinnet
ja grävlingen var skott ja
a m [var honom] smyter. [mersen].

"Om gäns, man ja va nte räg
 ja en färgäl [gördesgåse], nam
 va prisar fullfläster [fullsatte]
 ma äre [anar]. Da tog ja mi
 huse a skot annema [kång] ~
 färgarn, a da tog alle ära,
 så di tall mer a lag fram
 e skoje, liket [lägi, phödla
 "diket]. Men da plöcke ja ~
 ma lust".

"Fars, fin ik all [holade]
 ja mycke ät bämra härikring.
 & mylera [milana] di gick tra.
 En jäng räg ja inta e manské
 ja sät vicker a hale fyrmyle.
 Om mäna [mengana] kenne
 ja sta, kärla [kolbjörken]
 ma häsa a släppa mer ära,
 män di statt, talla inkling myla

181

”är drack myrlökt. Ja fick många
öra på då” viset.”

”Om vinter na då” na för
händat halft a e mätt sa vaken
ja a ° frös, a ° körna a ° reng a frös
di ma”, sångena [sångarna] Da
gick ja upp a upp, smickskaga
a för fäskinenet [fäskinenet]
fullt uta ne [ned] a spåner
[spåner], a na la ja in e stor
trane. Når då na gick hemme
e stem small da” te vein ett
bässeskatt. Da ha munna uta
namen sprucke anna sprifan
a mer, men närmast varnt da””

”a° gamla dagar var biff
enögd. Vi lata hanan berätta
om sin alpaka:

JUDICIS UNIVERSITATIS
SÖLVEDENSIAE

"Majie", "Klamma", ta maj

Komme te'na a° skjute eksamina
Lekarerna a° i hemmes bäckgård. D'a

Gjorde ja men fick en grén in i
öget, a° d'a varit ant, a° di fick

Lär te höre mer maj". Te finnang
te doktorn. Där hävde di ägna

maj" ja ett sol a° en skock vete
flicker vannles iheng maj". It e

Hade en pressurad näm no natt
för rosa ja maj", a° da va doktorn

"Du ska le röpe te dig triallte[läg]

amttag ou hennes Pether. Da gjorde ja
ä dämme a. It na tog di ut öget ja

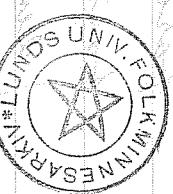
maj". Men da sa doktorn sän fler
gängen, att d'a va skada ja ett nämt
vackert ansikte"

Pyffel a° nu docl, men
his toriena am hanem berättas
afka.

Min mor Thér. Åberg meddelade:

Hälser

"Var" in om "stigen" in "ningen" om
morgonen, skall man höga upp
täcket och secka till litet i sin
trädel, ty om täcket ligger upp-
kantat och en fågel flyger över
platsen, så flyger han bort med
hälnan.

of språka
Den unge personen som möter en
annan av motsatt kön, och denne
har nöjen, så ska ej den mästände
blif gift det ärst. Det är ett all-
mänt talesatt. "Nu blir du inte
gifter", är, man ja mäpp deg mä"
språka

Gaffa

"Man mögen ställer ut kaffee,
näger man: "Nu blir du inte
griften in an.

Kor

"Var" hvarstar och tragon är i
förförkade och skala harkes ~
tart, skall man ikära av "hanken"
[den lösa vridjeling, som harsättes
med annan stafadelen för att ej
kvistarna skala språng ut för —

mycket] Om man ej skär av den,
in no och brester skulle fa "tag", tragon
eller harken, näfja den "hanken",
urspruk dom, nem grädet snart fa
han att halva.

sedan en skohörna beträkt, så
trikar man på en kink i hatten
"avonturkak" delen på huvudet.

Hattar LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Main skall inte mata gasen my
katt "ja" en gård utan att betala
måpet för den till före ägaren.
Sager man den helt rym gåvan.
Ta this kan inte. Men då en
katt ej sättes måpet näckhult
värde, trukar det vara endast en
ringa summa, som erlägges. Och
pengarna ska inte vara för sjöla
katten utan sätter varia för en
"särskilda proportioner hos den -
namna. F"arr gar man "en skilling
för varje fot hos hatten" nu fö

tiden brukar man ge ek. Söder om
det angivs "vara i" och förr varje
fot och sft. är för "vänga" [trämme]

Bräckan.

"Var" man gjort en my knast
och "krukt" den "jäm" "träda"
"ändan, brukar man spatta" [gjuta]
denan den och bullta hite
med skinnskabladet. Det är, ifar
att ringen skulle komma tölla
med skassten se "fräckhais"
ingan.

Detta är det smits, öpat.

"Var" man fött det, skal
man inte böja haka, det samma
utan "frä" med den mårbarren,

hem en motströdt till det "öga, man
fårta" "kort". Om man alltså fått
smuts i nästa ögat här man
fräta med höga möshorren.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Man skall rinta gäsin i biningen
num med näster, nam ska näster
ute. Då trivs de in i, om man
går in i stugan med dem."

Tur, åter.

Om man går utt stycket på
nag och marker, man glömmer
mäst och näder om efter det,
ni skulle man inte själv gå
in efter den naken, utan nägen

annan inkall komma ut med den,
Ty gā man "själ" in, blidetater
under fördelen.

De nem tycka om var —

andra, ska inte ge varandra
stickande föremål, ty stikes

det at häleken,

~~Det är en häleken, det är en häleken, det är en häleken,~~

Om sen syn ha ett plagg
medan sen annan han det ha sig
et. syn i en hörn ställ den

Nam̄ har "plagget" sätta: "Nem
syn du ha." Den nem syn kall

da "syna" med an spändet av sen

annan "friaren" som heter "kådant,"

nam den nem syn plagget ryttar

~~Det är en häleken, det är en häleken, det är en häleken,~~

"Nej" en person går efter en ~
annan och trampar honom på ~

"Hållna näger den som går oftast
"Nu häpper ja då déj matbarn!"

[knäällsmaten]

LUNDs UNIVERSITETSLIBRARI

Man skall inte lata trätta
hänga ute vid dagen för sommar
valstaindet, ty då blir trätten
skor.

Man skall inte hålla nå med
att gå runt omkring bärungar,
förr då näger de inte mata mer.

Om ska inte gå och viskast
förr da ja de ont, hånderna, ha
näger man till dem.

[Meddelat av min mor. såväl.

för 1988]

Talesätt m.m.

"O" vara starkt från sänderat
kan knyta sitt för "fjället" hem-
lyter än där.

{ s"ages än en, nam är en
eller annan anledning spänningar
"gjuren mer än vanligt. Skämt-
namt uttryck.]

Da" a" inget kallas, är inte
måge gör "kras".

"Da" a" inte "n" möga på "a" vist
kallas, bare en har tallrike. [
"Da" är dock inte "a" s"ta röd.
---, bare en här bjuder.
---, da" a" inte "n" äfte
[softa] in här bjuden.

[softa]

"Nu ha' du stäf'it lot' fö' klöe!

[klöda] [Gåges] om' in nam' till
"övernatt fätt magot]

"M. ska styke ut dej' n' gus'
församling' sätte in dej' kather-
hon.

D a "kräft" [krapt] förtjämer, ska
mag't ha' ja röne att da" vunde

[vare] [ostigk] förtjämer
går du a' staker ut åkemän?

[äkmaln] [Tills] en sam' singst
gör.]

D a g är a' gör' ful' knusse. [Kan]
man' vil' mälla. Han an' nu ful' na'
"aven skuggan kler det]

"Nelting" är "klippat" i klart, a
finst "attas" i a "boket" [bordet]!

[Hustigt uttryck, man en sak
"en klarad"]

"Vället" på sin plats a "viss -"
prättar på boket.

[Se föregående. Men rimikt,
"man" det ingen ordentlig ordning är.]

"Giss i goss hund" i lampren i
häckörken. [= den efter person]

"Dag" i "näm" gus al [ord]

en gaem [golen].

[Var" magat" går åt med fart]

"Gud" skape ringe bråské [bråska],
han bare ba ås [saj] skrynde från.

[Säges männeneggen ville skynda]

"Vad gör du?" frågade han.
"Jag häller i äf
den, men inget går.

"Vad är höjden av alende? Ja,
män?" hänsyn; en by har spratet,
o den 8:e här farma i fästet
vart slut?

"Har du skriven? Vad
därmed man har frick dag?"
"Vad
ta di mer, män bröf [knödet]
vart slut?

[Vägen är den frågas skälles
till ett barn, detta sammam
möter det dockligt, vad det skriven till
skriften bli alltta man ha frågan:]

"Nu ska vi ni an du har skri-
ver hem. [Säges, varför man

griper barnets hand (den högra) och
viftar med den, varafter man med
ens släktbarnet i enkilt med
dens egen hand]

Tjäre far a bekke [ibehka]
mor, så blir alle barna maste!

Då likste mor hade satt
ho på solet, a så sprang dit in
andie barna, rent utkning å stek:
"Vi buren, vi buren!"

[Om vanskande talesatta

m.m. användas i södra delen
av Hallstads räcker. Jag har
hört dem vid vilda tillfällen
av olika personer: f. o.]

1590
145

LUND
FOLKUNIVERSITETS
MUSEUMS
ARKIV
Vriggare gubbar.

"Frönn" tiden drog det omkring
en hel del mest mansperssoner, som
levde av färgeri. De gingo från
by till by från gårds till gårds och
lätte mat och magen längs "klädes-
perneller men aldrig fengar. Dena
gärda "äcta vriggare gubbar" varo
magalenla väl reda, då de uppförde
för de rig stilleamt och kryplicht
och liknade dönde till krypdom
befolknings, då de regelbundet
kommo igen på sina turer. Då
senare tiden brukade dessa vandrings-
män ha matfikarter på beständla
ställen hos hon dema nästan alltid
fick denamma för varv gång en by.

besöktes. Då fingo de ligga i lader-
gården, om detta inte var några kallat,
annars även i köket. För längre
redan, då dessa tiggare varo än
takrikare, hade man i vissa byar en
n. k. "lufferekavel", en häststicka
eller häcklung med bändor med
mann på. Den cirkulerade, kunde
ta ett den hande som haffte en
luffare hos sig emath, fälgando
dag hande hanveln till mänta gärd.
sam dä hadde skyldighet att mata
taga mänta luffare, nam hem. Id sät
vara sät dröge, luffera, mänta kom
a fräge var hanväl va, a där han
va, där ba di nitte am kusseme
fon därs skelle di ka.
"Ja Minna förlässer berätta om
tiggarna" Muggesprittor och spröste

gubben". Den förra var en original
man. Han har alltid med sig ha
många olika byllter, så man övern
kalla den hanen "alstampränsingen"

[= nuvar han 18 hästar] Bland annat
var det "madressen å vipa", nam
han själv uttryckte sig. Det var
ett gammalt madressar, nam han
på varf skalle, han skulle över —
natta, stappa kalm, att ligga
ja. "Vipa" var ett skepp, som
han använde som täcke i armart
kruppen. Underdriningen fild, att han
har egna "vängtakläder" med sig, var
att ha "vara nädder för å få fram"
[lärha] p'a de ställen han lag. Men
det var nog luggesitter, som hade
stypa själv i skallet.
"Gvante gubben" var en annan

Higgare av mer a mäthyjulande slag.
Skrift och feel var han, och ha. hader
den "stackson" sista hon "han växer-
kenter" och huktade redenstyggligt.

Han drog sända ankning, och man
märte viva "vislig föndagsamhet"
även med hanan ute "gådarna".
Denna häda vovo-döla faser
mitt minne, men jag minnes sär-
skilt följande higgaregubbar av
den riktiga rarten. Själv. och
"fille vanner" var en av dem.
Han var alltid sät glad, månhan
hem, och han manade även sitt
harn att stratta åt sna sna
hurhärter.

"Själv" "Själv" var en allvarlig
restig galde. Men a tyttösten an
den före sade han märtan ej

men en "ett framme medat" till mig
en fäkt i en hilt". Förresten så he-
tärde de gamla tiggarna "gäga"
"arendet". Folk visste ändå vad de
ville.

"Karl Petter Metekiek" var
benämningen på en trädje tiggare-
gubbe. Den minns jag intu i markat,
men det var en robust karl, som
kändes vid sitt "ahmamm" han fört.
Alla tre hade stor snarka.
"Ladenväckar" på ryggen och kaff
i handen. Det var mest plåt och
tröd" de frigo eller "män" på bioldet.
I bland rankades en tallrik lagad
mat. Man såde, att de inte ska
syrs ej älva den torra mat, de foga
i matkorna, utan att de näslle den
till minföda på herrgårdarna.

Dessa och flera andra "älde män" drogo amfetamin. När det "hällestäl och angångsmedicin" trakter. Kvinna före kriget syntes de en och annan gång. En del rader varit intagna på fottigheten av markopningskället till men ej hundratal från att vandra ut i landet. De sör nog mer alla färskvema, då de mervarande kringvarande buffarna är av en annan typ. Det är mest ungdomsmän, som är minst före hänta, söka arbete, mögat fram de gammalabiga äldtar hängde gubbarna aldrig hushållar om utan voro nätt och slätt.

Häggare till yrket som ej ville eller kunde ta sig fram mögdet annat. Belysande är följande:

(med tänk)

"Då" "drog [genom] inte", nu tiggars, man han stod på logen och drack [mörkade]. "Vig, ta te väcken av häppen, sätta förs du kaka på pläcken!"

Skrivare Markarat tiggeti var också.

mångens gång den myckna förel — förel är del, som från befolk. Den är ju min mycket inskränkt. Dom rum dock tydligen ej går att in — skräcka är dock en vis "folgräfjan" eller som det även intalar, "folgräfjan" "Han gråmog och han dölar, till han ligga döder i sin trista. Johan heter han i förmann och "folgra" hetys den protatis. Siflet hänsyfj i knappan är han, inte så lite försäten, och har fördem skull sedan lange varit intagen på Risingsjö sockens älderdoms hem,

Gemenslagen kallad "insättning" och
"användlighet". Falgrajen egen utrago
"skar" nämligen förturings. Men ifikän
inte hållas stilla där alltid, utan
han måste ut med sin lilla handel

av rykten, personer, tråden och andra
smässaker. Käne töks ej han allt

ta inte. Det är mest i Risingson

Finspång han är synlig, men här

går han sig rägligt i Hällestads

med, och före knigez rägt han även

i min hemby, Rämpling. Men man

falgrajen är i marketen hans del

ackria, ty han är mycket bill -

närde var sig. Skriker och dacer -

det är dock ger ifikän sig länga

nader att komma för mest

varannat ord. Men han syns -

ta dandelen är så omvälvligt bestigit,

och hos hemmen vilde ringa led -

namneter. O"verallt ger han anledning till vädige straffs slöv och "fotis-
heter, varför han gärna är red.

Många avse hemmen nätt na klask
vilket bl. a. visar att det var han

gav lanspaliserna, som ristade före

togs in Nagoya efter färdfari -

han svarade: "Vadige hense! När mag

inte! ja a" ifrån Risinge fäthi-

int" att "ja" skrivem fö" mindre

vetande, hummm. Ja a" gäern

[galler], hummm. "Jen häfftet

och fastställte sin handel utan

att ha lärt eller fått sätta nättig -

het. "Brönnin, fruntimmer a gätt

"ste" ön hans lin enligt egen ut -

sago. Inte en mask gärna kan fö"

män men uppräcker glödje överallt,

"var hän röra" hara sin styg

hem annan sedan dår handslag,

men gick omkring med en titen lada,

"anne för" nägra år sedan var det

"Halle Skader". Sam synes ar man -

met, var intå keller han hemmen

ar mig men mycket skills om, mat

med fälet var med "förfatjan"

Halle Skader talesvara i förläster

student, och det kan ju hänta han

hade lärt mögt. Han stuckade före-

"läggas sma" tankesemningar och gater

om andra härigheter till hären

och berätta sma anekdoter.

LÄTTA UNDERRÄTTNING

hem annan sedan dår handslag,

men gick omkring med en titen lada,

"anne för" nägra år sedan var det

"Halle Skader". Sam synes ar man -

met, var intå keller han hemmen

ar mig men mycket skills om, mat

med fälet var med "förfatjan"

Halle Skader talesvara i förläster

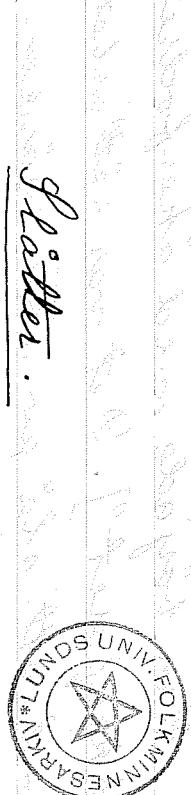
student, och det kan ju hänta han

hade lärt mögt. Han stuckade före-

"läggas sma" tankesemningar och gater

om andra härigheter till hären

och berätta sma anekdoter.

Lättet:

"För" i tiden var det fästas att må fall skönden med hie för hand.

Då arbetet med vassudden var slutfört, blev det en liten tid, fram det var liket ledigare, men strax efter midsommarrundan i allmänhet slocknade länga. Nid det taget anbale karlarna myga linnebyxor och nya blusar och flunkimmen snygga bammulklänningar, ty lättets arbetet är givnenligare än många andra sysslor och förtäckhet. Nu kunde man varas i sitt ren och fin.

Man hög'ade med ökernöret
["ökhornsföret"]. Det var nättarbetet -
nämt att sta av sota före fjärden
steg klöver och temtej föi hand.
da man inte kunde spanna på
med slättemastin. Man fick ga
upp mycket tidigt på morgnar
na i mörkret kl. 4 i 5 men ofta
redan vid 1 i 3 tiden! Det gällde
att ha "ar na" stort tycke som
möjligt, till daggen hörnit ga
bort för solens strålar, ty här
dagen far ga bort, ga det inte
ha längt man "ar na" bra att sta.
Gra hängama mante man ren
sta ut ("sta upp") "ar att de
kunde fiska bättre. Det blev
mest kruksvansar och ha "ar
graset, medan karlarna "stog in"

med att sätta av det med riva
har.

Så "gräset torkat" ja en radan
rä märte det mändar, nu att
luft och så kom åt att torka
"även under till. Man "vände" gräset
genom att hacka i det med röfver.
Då "köp var fast", skulle det getas
ihop i stora strängar ["strängor"]
Först fick man gräsa det med gafflar,
men sedan det genom hästafvar.

/ Nu rannmanfördes häst i stackar.

Det kallas här för "säta" [sing. tva]
och att gräva radan heter "räätte",
sätta" eller "räätte ihop sätta".

Det märte gräset med mögmann-
het, rä "intet regn kunde hänta
rävens. "Rätana" är åkerho
skall rä ambi. en rieksa "rä"

höet. fan ska" tebaks "d.v.s det
 blir lite nätt fört (eller vekt),
 innan det är riktigt torrt. Om
 det nu "utlägger fan" manat på
 skullen, rekstrar det där och kan
 bli sammantunnat ["kvinne ihop"]
 Skulle regn komma i större mängd
 medan vi tåna stor utvärme
 man sprida ut det igen och slig,
 innan det "höres in" på skullen.
 Detta att sprida ut höet kallas
 att "slå" ut det. Men då hänt
 var riktigt fint "hödes" det
 i en "hökäma" och "hördes" in
 på skullen.
 3) Förr spelade höet på angång
 många gånger störe tillan om det
 för åskrarna, ty det var "regel"
 mycket längs hela vägen.

D e är nu till stora delen lämnade
upprödrade. För näthe man står
vände fa° "ängarna, men lämnade
arkaströning utan större arbete med
dem än att bryga hufvud. Det man
mycket huvigare att synsla med
"ängshö", ty det är ju inte röfta
och mästahösterligt. Dä "ängarna
skulle stå arrenderade den ene ~
hunden efter den andre s.t. "slakten"
"fårge". Dä tjo"los, synkerhet
unge domen ramman en efter ~
middag, och det blev många svar
nam följtes ut med att fa°
avslaget nu start stycke av
"ängen nam möjlig fa° en gång
Karlsson slog och huvinna
näffade. Han gräset något hemma,
nå näffades det med det framma

ihop i julkak ["s t e " j e r] för att undeslätta arbetet, då "satanas" amrider skulle sammangöras.

Det var här och leväne under ett "slötföränge", då profiken och flickor kommit närmman, och arbetet gick under skämt och glam. Branden som annonsade "lätt föra med mat och fär" - prisningar på ångan, och när arkelet var slutt långt fram före sena kvällen, blev det ett besjindrande kalar hemma i gården. Nagan betalning brukade inte hämmas deltagarna: De ensa ville helle än gärna varas med om slötförangen, bara för att var ha redigt. Og i alla ängar kunde jag

Häss är under släppfjärge men arbetet hade gott mycket framst, men man varit många och det.

Nunne å slöman många ängar med maskin, den sås inte kam, men det händer ännu en och annan gång att "släppfjärge" användas. Bl. a. kan detta ändra bil runt renare än vanit fallet med bänderna under lasten gods i stallstället. De ha, sina kontakta till slöa av och hägga in vissa stycken av hengårdens ängar. För att slöa är det graset med en fast bukta denna bänder ställa till "släppfjärge". Det kan vara "and a bill över 50 jardar och flickor i arbete på en gång fra

de vids häckta ängarna vid Hällestadsen. Det var nötkiga "stötterjänge" det, och bånderna hände med mot till folket med vagnar. Men nu är det stekt med ochna dema, ty än har blivit rankt i matten som det och det stora ängarna ska fåvändas till åker.

Från en författning [C. O. Olssons]

Gårdes skrinden

Man made inte att man tog av nädes stana utan de mögdes [mögades] av [inf: "moge"] med hie. Gångens ar [med] stän kallas "mäg". [pl. "mäge"] Kar har en eller två, men van mycket kort på stötet och stod upprikt,

skulle mögas sätta en hage en
en smal vägja på övre delen av
"lidöjet" [hieranet]. Den brägen
kallades "fläkt" och den hade
full föjd att skaka kade in
bättre ordning i "mägen" med
avsn. att ett häll. Efter karlarna,

nam "mägle" gingo karinerna
"o tog äppn sää" d. v. s samlade
stråna i härvor, nam bundes
med ett hand ar sista. Ta "sammän"
bunden a kallades de "micker"

[sing : "mek"] De nam "mägle"
kallades "majere", och de nam bunde
"apttagere" [sing och pl. lika]

Ordet käne användes aldrig
nödla Hällestadsannat om lös-
käne [lärkristen som winterföda
et far och häxer] namt am en

vasskäne eller hankad häne
hanghalm att tacka tak med. Om

sädes häne sätter alltid "meb"

2) Heden sätter "mickra" skylar.

Orelet mygl drukas dock ej utan

någ och veck sätter i "steppar"

[sing: "stike"], hanne och korn

i "nöke" [sing: "nötk"] eller "pubbe"

[sing: lika] "je stike sätter

first [fjinst] ej på micker, ta

o ne var via a° e ve var önnen

[ändan] a° tra hattmicker åver "

Det blev allha° ig "micker" i en

"stuke" "hattmickeran" hittos och

lades åver för att skydda ären

och "shor" -darna är denna micker

meddelat omkring åres delikter:

"stuka", och ett hand i en halv

knot, kring det hela. Ibr åken

1590

165

Lund
Författare
Hans J. Rasmussen
165

blev sedan ant den enda hattnicken
utträff för regn, ty de seen kunde
inte döglas. De vändes ut söder.

3) En "nök" harre eller hon hade

10 par "nickar" skäldla par och par
efter varandra allts 20 stcken.

Man sitällde även i "hålvioke"
med 5 par, varje. En "gubbe"

var mindre med frint 8 par och

en i "mek" viso varje rida allts

om åtta och lämna med ett halmband

för att häfte ske delat mot regn

men "hattnickar" lades int över.

Det skulle ha varit för särskamt,
men nog och vete ville man allts

skyddas mot regn i åren genom

att lagga på "hattnickar"

och här "nök" nickers viso tora

"händer de hem till gärden och in-
lades på logen i den avdelning, som
kallas huggolvet. Men "nickesa"
inkastades ej heller om buller,
ty då hade det varit omöjligt
att få fram dem, men de skulle
thäntas. De lades i två olika
sorter Lager: ifrån "sto" med
"nickera"; liggande röllning med
öven medat och kartat. Sedan
lades över det "varv" med "nick-
era" upp och ned och öven medat.
På växla sätter och varv under
från undan. Får i tiden bry-
hade husbunden nödläggat s.k.
"stogubbe": en kasse trämmin nära
gäng även en art "stogubben".
Lades direkt på galvet, nästan
all råden kom att ligga överpå

den. "Vår" sedan trösten fram
på vintern hinnit avslutas, må
finnas de ravinssläde därmed
hålla kallas på "stoguhren".

[C.O.C. Linn]

Ölika stängselanordningar.

"Oft mera ö"steig"bländs mögbygder
är det gott om stängselanordningar.

Rare häge, gärde och eng, ja, även
de flerta mögligheter intägtes att
nögsamt, ty man anska mena
nötkellet behålla varje område.

Materiallet för gardengärden

är "trinne" [pl. "trinner"] "staver"
[pl. "stavar" och "hank" pl. ["hanske"]

Dessa ordnas det farad av tidigt
på vintern. Lång a rosala stockar

av gran fallas och hembördes samt upphövdes så i finare näckor. Det är "trinner" som kunnar vara 20 almar långa.

Det är ju bra att storhorna är så rättklevna som möjligt -

Det klevna trinet upplägges

"travar med mellanliggtrinner-

"slag]" att torka. Det kallas en "trinnethog". Gran ansändes mest,

men i breif därför även andra

träd

Till större "traver" är det

slaget "tröft", ty det motsätter

längst söder i jorden. Men da

enbuskarna sällan bli några

far man använda gran mest

långa smala grans fallas och

arkvis tas samt hemsössas till

LUND
FOLKUNIVERSITETS
SKOLENS
169

"gården", där "staven" "vändes" och "varnes". Rensningen består i att "staven" barks genom att upphuggas. Hågar repas med spän. Denna fär att de skola barks bättre och alla kristas och knölar i hamma hant. Så nässes "staven", "varnis" ända ut till "stavenstånden" på fyra häll. Fär så de, att en präike ej ansägs för "kärl fär" än han kunde räna en staver så "grov", att han knappt kunde hålla om den, men den del han klett håll i staven med ena handen och utan att stödja den på huggkuliken. Detta är ett ganska sviktigt hantverk. Staven upptakes, en hög "stavens hög" med mellanlapp mellan varje van. Den fick nu barks.

en av)

Om "hank" kallades de ringar, som
nattes omkring storarna mellan
timmarna, föresegden för att
hålla den samman. Förs gjordes
deras ringar av ene - vridjan, som
gjordes tvärlig och smidiga gen-
om att hållas över eld. Vitt ha-
va vis tillverkade "hank" kallades
"base hank". Det är nämen upfri-
mfickade vridjana eller timmar
"gör" en medel sammansättning
att en magat arbetning från
ett par dm:s stora ringar född.
"Base hank" gjordes utsöndrad en
i det fria uppfordrad eld. Nu-
mera användes man ej sådant
utan har istället istället
har nu gjordes och färs-
gat. pl. "färgile" [skall] sagt

svätter [hägnes], märkte fört häl
öppnas för "störarna". Detta var "te
kappa". *eller hötter* "fångad" och utfördes med

en tjock järnstång, "hatts tare", och
i hälen, som varo två och två,
medsattes "stavarer" han efter han.

Ett rödant stavarer var ett "hott"
eller "hätt" [pl. lika] hälen skulle
vara så gjorda, att störarna
streckade magat utat uppri.

Detta var fär att

"hatt"

"stavarer" skulle ej

"störarna" skall mig för

"måna varandra,

"man förra hamnen

"måta grå".

"om man för" dessa stavar

"han lades nu "trumma" smed

"ställning" och från "lumpliga

melkanrum fölades en "hank" kring storarna. Om "gårdsgård", som var berömd att fånga fåglar, men om den snart gicka fåt, men om den snart skulle tagas bort igen földe den glasare. Men tillfälliga "gårdesgårdar" kallas "fall" [pl. "fall"] gårdar kunde bestå av endast två eller tre rader "trimer" och var stenpavéer nysatta kring ett stycke av gårdslet, som är en eller annan anledning skulle argas.

Om "gårdsgård" som fallit om kulle eller bättre mäte resas upp och lagas. Ställes sättes mot den sida huvudingen var, och då "storarna" varo anrunna, mäte mya storernas sätt han och var. Dessa sätta kan kallas "mellanhåll"

och de förflyktade jändgänderna klo
fortsatte bestånd. Men jändgård
skulle häpnas om sällan lagas kasser-
ades det trinne, nam var sittet
och näraom märte markadis
värnas om igen, men de jänden
skräckde delarna sittat. Alla
delar, nam intet hängte dugde
till gädesgård, tog till red
och kallades "trinneskrå".
Vidja fast tydlen hemmit ur
marken om näraom märte gänder
gårdarna ses till, och arbetet med
att hålla dem i ordning pågick
sedan, då ej annat arbete tog tider
i ansprak. Ty då dyren skulle
slippas in, märte alla stängsel
vara rördning, ty annars gick dyren
i på olöslig mark, "fra" odryggd".

unge "handen" i typ "hålls i en andelar", gärdsgårdarna. Tills — om änhet hade ägaren på samme husr hälften var. (Om två andelar)

mättes på en rik, sträcka upp
stod in skar, som kallades

"kannlåst" eller "kannlänt"

Om "ägoridder" sättna de till

"sjö" eller a med långslutthands

strand eller alika högt vatten

ständ, märkt gärdsgården byggas ett stycke ut, västnett. Det ~

kallas "vattengård", och den

kunde ha en mycket betydning,

om mätten sjänk, och ägaren

gjorde förti vattengården in på

olskig mark.

Till att hålla de otaliga ~

gårdsgårdarna var många åtgär

en mesta viske" och mycken tid,
ty de fördnade ofta till syn. Det
uttryck "därfor" är talesortet. "Där
faller a° sig" stånt sam' gamle
gångale. [Det faller av sig själfft
sam' gamla gädergårdar.]

[S. O. Olson.]

Diverse

Kai pojkarne skulle lora sig att
mota hen, sikkullos de att växa
hålla övre delen av liebladet, nam-
kallades "läret" na "kaff" utmed man-
hen nem möjligt. Detta fär' att
ej speten av liebladet skulle köras
i marken i stället. T"en att de skulle
från kryjan vänga sig ura att hålla

med "laret" i näringen "de ha en gräs"-
haft under nänska armen och slå
med hittuton att kasta gräskoppen.

Om det inte regnade sätts
dugg på häupt, så troddes man att
var giftigt för spisen att äta. If-
mens tåne tönde det komma nägra
regnstänk på det. Numera fastes
man sig inte vid radan, utan
är glad att att köf kommer in ~
utan sen droppar regn.

Ett stort antal gårdar
med fölet inman det föder [det är
dock mycket olika, och man kan
kan fåta om, hur mycket stora
"flemmer", det är] huru mycket mindre
är ett av det gär med fölet efter

bekräckningen]. Om hon gör i 240 veckor,
"o sän" "da" 6 vicker kan [kan, idet sän
är sätzt gick] en dam [de] vickra.
Hon kattar [en kattar går i 6 veckor
eftre, den årsikten].

[Ch. O. Olsson]

[Omligt ett spoukornigt men
kamke ranningsenligt talesätt melle
det förhålla sig så med dräktighet,-
tiden att: "E frige" är kriga går
förti vicker [40 veckor] men e käng
[köring, älde kvinner] är gammal hon
går i förtitra.] [Eftermeddelare]

"Var" kattorna springa amkring
i mors och jama och spika sager
man "att di noper på jaen".
En katt kan aldrig källa
svaret stilla, för det är så mycke

gift". Den tioa talk. Det föreder sig
sig, man de "ata armar. Faktiskt är
ett en katt alltid svit kile på sin
mans.

Den, som får av det fina
bruna myjölet är en säkernamn i
"gården, hos bli blind. Därför
skall man aldrig hamna på en
roksvamp, så att den går vändes
och stafvet kommer ut.

(många)

På närdens sista tid
ska det bli "na" ant om karlen,
så att fem fruntimmer ska slöra
om en spik, nam ett par bygar
[mans bygar] han hängt på.
[Tidens meddelelse.]
[Dette tolererar han jag hittat ofta]

1790

LUNDSS UNIVERSITETTS
FOLKMINNESARKIV

1790

183

1590

183

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Folkminnen ur en beskriv-
ning av Finspångs "vår farn"-
lämningar 1874.

In 1874 gennemrestes Finspång
där "hörad" av agrimennen Carl
Fredrik Nordenkjöld. Han hade
uppmag av Kitterhet Historie
och Antikvitets Skademiens att
upptekna förlämmingarna
härade. Under åren 1869-1889

uppteknade han förmåningarna; alla av Östengötländs härader utan Osse, som L. F. Röf "redan fått bestyrkt." Den i antikvariskt-topografiska arkivet [under riks-antikvarien] befintliga redogörelsen av Nordenhs hjälps bestyrkning över Finstränga län har jag tillhört fullständigt anturier hos Egon dekhardt. Sammantalad med uppgifter om förmåningar från komma sagan och i agomman även andra folkminnen, som han hylligen uppteknat under sin afvärde, de alika socknarna. Dettagligen har han också metodiskt utvecklat sagnerna, utan uppteknat de han fått hörta. Dessa folkminnen är emellertid äter - givna på ett mycket folkligt

sätt i det att allmogens emhållningskunst
och och vändningar översatts
 till alltså högtidligt och resen-
 erande högpräk. Till och med
 spesiella benämningar ha anskurits
 till högverka. Genom allt detta
 har detta folkmäntaft förs-
 från nutida synpunkt en även
 att berättarna ej sätta angivna.
 Man märker här dock var, att N.
 sen med på folket, tro och räger
 et mellertid han jag under mina
 föänder i häradet, haff avr -
 delig mysta ar N:s anteckningar,
 då de givit anvisning fa' man
 forminnien vore att röka. Döck
 har vändet föringats ar att upf-
 gifterna ar formlämningar vid
 högst ofullständigt angiva vadet -

da jag
ha Rikar
antikvar
iens utt-
drag inn
renterade
formlän-
ningsarna
i häradet
under
namnena
19 240
19 251

streck och av hand från färt punkt.

Under mina färder har jag många

gång kunnat konstatera, att de
nägner, som Nordenstjälter anför
"annan" förfölva enna jag ofta
fritt dem i annan form. Han har

jag skrivit av de folkminnen, som
finnes i N:s redogörelse av 1874,
och han jag hörde ålet stansat och
skiljeteken af "andra namnfäven"
satubyggnaden. I dess inräntes
kan jag anfört mig i tillägg av
förfäljelsen enligt de an-
teckningar jag gjort; de alika
socknarne. Id eft o.s.w över
varje uppgift häfva sig till
sidernummer i N:s handskrift

of. C.

1. Vånga socken

"Vi böja våra vandringer ifrån
Klädedek södra och rygden del
och täcka vid Grensholm in i
Vånga socken med dess frukt —
bara af större s högklädda
bergshöjder inneslutra slalar.

Det prisas att man diger-eller
kors döden (nå kallad efter
det svarta kvarset nam nages
viat rig inom handen) höjade
Östergålland, ingen socken hiedt.

Nå mycket nam Vånga. Man an-
tar att den kilden utdogden
alla intem 3 gravar, en "Re-
staad, en i Stens"tter, och en
"Hedje", en icke man graven
ly. När gravman i Restad gick

uppröra den māna "Meten belag" —
ma "Metekint", saj han från
mäson stuga i Stenås"ter en
nöök uppsöga, hvorföre han
gick dit att sällskapa. Gjorde
hand. Folköökades rocknen
från taberne, kvarna den egra
smart alldelös förra vintera
dräkten häntyder, men all —
mögen präster att även ett annat
visare, fäst landigare och läs-
chftigare folk inwandrade, van
hade sultverkwith här och ögon
med gissröd iris eller kannin-
ögon, nam de kalla dem. If
södana heliophoten eller al-
binos finnes för mässasande
indom rocknen ännu 3, engagne
i gamla Dobberg (gammellägym
skallad) runt en hus träd

med min datter,^{men} mya Boden.
 Det skall stün dom händar, nä-
 ger man att hiedsfer annan, in-
 am den släkt, som nämnas mina
 farfadern till detta minvärde
 "fjärrare släkte", dylika albinos
 uppkomma, afven efters försold-
 nar, nem öns af vanligt mannes-
 slag. — Om annan omtalad —
 slägt är den s. k. "Vidkaka-slägt,"
 nam var stormödig och rik
 och ville in dast hafva un-
 "gömme med bättre folk, be-
 gagnade ej akdon, utan red
 samt brukade gifta sig in-
 om slägten, för att dymedelsst
 "äka sina sike domar. Den lä-
 res fätt sitt namn derav att
 ned de större kalas, som till-
 ställdes vid krollet, begravningar

m. m. och tror vid vrida eller
stora hakar utgjorde hufvud-
berförrads delen, den enda sökta
"överhöffa den andra genom sin
hakas struktur, så att den är
afkast ig. kunde fås in i ignene.
Af denna slakt lärer annat

mågra afkomlingar vara grvar,
men de tyckas ligga försedd med
härkoms st. En mänkvärdig med-
i mis had ligia försedd riffer-
sked från 1400 talet, sam egts
utaf en Islander de 3 grinner
i rocken, hvilka af diger-
döden befrös fons kanade, för-
varas ännu hos dunders Wilson
i Frößtorp, en afkomling af
Vidkaka slägten.

[Vadens "kjöld" uppgifter]

om digeröden, albinos och vit - häckar läkten "av varianter av de allmänt beröffade och kända sagnerna i socknen. Redan innan jag ägde kännedomen om W:s uppmärkningar, har jag antecknat där om i Vänga. Om digeröden be- röftas mycket även i andra sock- ner i häradet. Jämför mina sam- lingsar för åren 1928, 1929 och 1934. Främst har digeröden hävdat väldigt, i Vänga och förränligt, medta- Östergräland, men de många rag- mena därom samt om festskyr- hogärder hände även bewana ett minne av senare tideres festet, fantan" digeröden i folkfantsen fätt bli namn för alla. Fant - drukaren Olof Granström i Fal- skieppa by, Vänga, virade år 1924.

från mig" in silvermedalj med blad-
ornament, som han sade här —
stommade från en kvinna, som
"overlevde" digeröden. Jag shall
försöka uppsöka, om det kan
vara samma skeg, som omnämnes
av "Världenskäll". f. O.]

Sid 3 f.

"Vad den gamla Vanga-
dräkten beträffar, som ~~sedan~~
30 år kan sägas vara "det nu-
mantis" beställd, så har man
numera ganska snart för att
få en fullständig beskrift —
mening på dessamma. Bland
kardarna har en och annan
annat sin blandmästa grana,
 mest af svart färg, förfärdigad

af flera hoppatta lappar och utan skärm. Fläret var beroft mitt "över tjessan och flick hängt längt ned över rock - kragen: Under vammaren mytt jades vida halkblytor af linne - räff, gäende 3 à 4 tum medanom knäet; väster var lång och vanligern af breda dugtjelle - fgg, med stora ökningar och blanka knappar: "skrumpor" na vro för det mest af ovant sull: skor brukades med. s.k. snis" sockor uttampa "skrumpor" na, med stridbar och mess - ingshäcktar på rutsidorna: längtiga begagnades med "stöckhöja", som hade 2 knapprader, och häcktades mitt på broslet samt gick ända

med lill vadorna, vanligvis
af svart eller brun färg: ut —
ungefära hals v. k. barnskinn
d. v. s. förskin.

Han grinnarna var det upph-
strukna häret med nölt bröst
bland fastadt medelst knap-
mål i macken: den runda sto-
ra mössan satte på skallen:
på bröset bars en helvare
näsdutk, vanlighis mangfar —
gad, nem lades över axlarna
och bars "över bröset". Klädl-
ningen utan armar hällades
lifkjökel: den näst satt utan-
på ett forkläde, nem gick
mågot medanom knäet: him-
et hade långa "ärmar", nem
varo vidar vid handleden
utkan knägöppning: strumporna

1590

195

nöda, skorna utan spänner
eller knäppen: handskorna
näckte längst upprätt armen
och vore utsyddla. I stället
för fräkor vägnades en s.k.
snappa och fastbunden innan-
för förklädet.

[Denna beskrivning
av den gamla vängadräkten
är mycket van'defull, men mer
detsamma ej på lange har
bruits i socknen. Ig Öster -
götlans museum i Linköping
finnas en emellertid en dräkt
från Hånga, som liknar den
beskrivna.

cf. O.]

Lid 5

"Vedanfår minnena * sättes
ej längst från sjön den vikinge-
kungen, som bodde i det forna
slottet och hade stupat, magat
krig, haftva jämte dess gemäl
sitt trökoläger, den fara med
guldkrona på hufvud. Jävidai
nägen ranning ligger till grund
från denne nägen, fönde de på
ästra sidan stående 9 icica 3 f.
röga kubriga stenar varar
nesta sitt bådas minne.
Andra formena dock att ste-

* Därmed avses de först bestyrkande
minnes efter den medelhöga torgen
sl på norden sydöst om Ohems-
holmens hemegård, Värga.

morna. Helt sällan rätta den enda
vick Konungens hufvud, den
andra vid dess fötter. De sta
förfärligt låg fast från kvarandra:
den stårsa, vester har varit
kullgröfd af en tegelslagare,
som hoppades inunder den kunne
finna den omtalda guldskonan

I f. d. rättaren på gneus — Säger
holmen, Samuelsson, beröktader ^{om}
att han kost att en gulke, Bengt,
på detta ställe lätat efter skatten,
men då fick han ute på sig
syn på — en häna, som drog ett
halmlass. Da skrek han till, och
gulkesnan, som han hade lag
i, försvarade.

Möjligen är det fråga om en
forsgrav, och det synes tydligt,

att någon "gräfft" i den. Norden-
skjöld"as återgivande av "sägmen
"or ofolklig" och tydlichen rapt-
blandad med egna funderingar.

Om magen namnring finnes i den-
samma här ej hit.

P° Grensholmens mark trädde
vid Rostens strand och annan -
stades kunde jag 1984 anteckna
ett flertal förlämningar en
del föret ej kända.

g. O.]

Ind 5

"P° slottudden * sätgas "in
ningar eller merlor sitta grav fä".
Tade i berget, 40 fot över vatten,
att förliga fartyg vid. I Grens -
holmens skog befinner enligt
* madden där den avannamnda nimmen är

traditionen en förtrollad nissem
grusva der idégen veer. Yngen

"är dock numera i hand, att uppr
taga den."

Lid 6.

"Jill vänster om vagen, nam
hammar från Gneusholm, ligger
helt nära Viggsäter ett af stora
klumpstenar och block hoppförd
kummel, 54 steg i omkrets, af
allmogen kalladt "drakudden"
och formades uti detta kummel
en galdragan varagand, sver
hulken en drake vaka."

[Detta kummel räknogs och
är en praktisk fornämnning. I ägaren
berättades ämne. Cf. O.]

Grid 6 f.

På Götetorp * egor sträcker

nj. in skogsbevet bergas, kallad
nöfvaemor, till Römmens

kalet, der Botengs mark vid-

tager, och fortsätter, oftaue-

ten af "spän" dörten, under men-

met Römmens hill fältskäis -

backen, der en från Linköping

hemtad fälls här pick näppa.

Lifvet hill i följd af hästar-

nes skenande och wagnens styr-

ning. På stallet, der liket kann,

står nu ett torp, nam fäff

namnet Tälts torp. Et länget

från Römmens kalet at delarne

höll ser man mära "randy" vägen berget

* By, västra vängas skogs huk.

På generalstabskartan karta Götetorp. och
stavas nu sa.

"vönderkluvet i stora öppningen går afundade block: derifrån går man uppför och träffar på en grutta, fördom ett killehåll för sfigman: en person, som vägade gå in i den, anträffade en malnugta, stor och tung att bär: han måste dock lämna gruttan var endå han icke fann ände finna den närra återsvägen, derimot tog han derifrån en eldflam med sig. Följande nätigen lever ännu i orten: en prigga, namn var nitikickad att leda efter, hette gäinde kreatur, blef af rövare tagen och utri. Kulan grashållen, 7 år. Hon födde den 7 barn, som genast efter tillkomsten dödades. Hon fick aldrig komma ut; men

då han en gång var bortskickad
att henta vatten; en sifwer -
stål, återvändde han icke, utan
upmde till Gamla Böberg, där
han antalade mitf öde. Budskapet
utgick genast för att fånga röf-
varna, men nigan afled effer
3 dagar. Silvverskallen gicks
länge i sig inom hemmes släkt,
tills den slutligen inlades till
en kyrka (kvilken uppgiftes
ej) der densamma löser finnas
ansse. Medanför roforsekulet
är en stor sten med under -
liggare, der sofrare sagas burka
gämma sina matrassor.

[Lantbrukare August Ols-
nan i Träslätter, nam batte
Gefftorp hade hört, att det batte

"Növare" i en grotta i det vilda bergspartiet nära "Götörp", nam
kallades Rövbärgen ["Rövere-
berga". L. O.]

Grid 8

"Vid Klockgölen stöld" egen-
na af Bävers, Helsinge*, Smedby-
(presbyt.) och Torsång (kommunstet-
bart.) Hillsomans: Ut i denna
göl shall enligt trägåssen tradi-
tion, när den förra Torsång kyrka
byggdes, kyrkoklockorna ihafva
fallit ned från klockskapeln.

Om klockan sedemera blifvit
desifran upphemtad, har man
sig ej bekant. — Eller ett Berg
vid Falunskäret (Bävergs egen)
näges en kyrkan nu vara en —
kugger, nem dock numera af

ingen kan uppäckas. En stalpe
läser i formiden stått; hanet
man vänt dock ej, vad andan
är icke för att fåista färkosten in-
vid, man det fanns ej der.

Wid Örkullen, efter skiflet
hönanle till Böbergs arberg, ~
finnas stensatta kullen: en-
ligt berättelser skulle den varit
prickhygkogänd alltid den kors-
odden härfade i socknen: vid
glusremning i sandgropen är
menniskoben och brämien hittade.
Nu är endast nägra runda öten-
räddningar kvar.

[Det är sälligen fråga om
förförda färngåvor. S. O.]

Sid 10 f

"Bösbengs egor sträcka sig —
till Edbacken. Denna vägdes —

erhållit sitt namn deraf att
en Bösbeng bo, num tog mull

spän sitt stigutik, gick, då

han inför domare och menighet
skulle utvisa sina egor, ed på

att han stod på egen jord och
grund. Han vägdes efter sin bö

"annu ga igen i skepnad av ett
lyse: förståndigt folk masken

sig till och med hafva här
liknam en rönt utgående från

denna "malgart", såsom det
kallas namn de lyse, och väg-

ande: "här är nätt, här är orätt."

dervid lyftande en eldnärvande
stang och liknam stående dei —
med."

[Mälivet med jord i skorar
och sed atf rå på egen mark är
emotståndt. jämför samt. för 1988.
Gåtangen med eld i och sopetam
näff och näff tukar han föras
 till näff "är" döliga lantmäterie, nam
efter döden fa spens "malgant"
"mina".
Jämför sanniga samlingar: "Mäl-
garten." f. O.]

c

Sida 10.

"Brudbengen på Helsinge
egor läser fått sitt namn deraf
att en kund blifvit stulen af
en näfvaro och har man sten-
dam sett den ett brudhof."

Sida 11.

"På Täby och Vallstads egor
ligger en djup göl, "varggolen",

ut i vilken man väger en
koppargryta ligga nedvändt, en
som vid klart väder blir
sömlig, likväld har ingen mäkt
att fåna den somma utyr i dagen
igen." 11

" Skorskeppa ägor (westen -
mör om Västra) * sätges fördam
hafva sträckt sig till förs to ty
den en aldig fall utgjort gräns-
skilnaden. De egdes af 2 gummor:
dessa af "andrade" den ifrån $\frac{1}{2}$ hemman
Kunnekulla och välde det för
3000 ^{xxx} myjl, namt överlämnade
äfven förr ett 11 mål åta en anna,

* Tolskeppa, nam det nu stavar, är en
by i härliga munderänt från kyrkan.
xx i Hällestads socken.
xx bisprund.

Hans ligger midt i Thorstekeps
egar, till namna Härnekualle,
till hvilket den önnu hörer.

För noga, än källbaka lag ännu
in ur en enda stöck nödhugget
ekagras mellan trälberget
och Kärrdammen, det näras
ifräm den tiden, då man kunde
so nära intill Thorstekeph.

Denna gård härs befürit upph-
kallad af eller efter en biskop
Thor eller Thar, nem förf
liggde i rocken, och är den han
allmän", att han på det". k.

Hammerberget, öfver hvilket
vägen går, inhuggit skrift.
Utan att behöva besöka ber-
get, finnes det flera skal nam
hela för avsommolikheten af
detta prästgående. Med märnade

Utan att behöva besöka ber-
get, finnes det flera skal nam
hela för avsommolikheten af
detta prästgående. Med märnade

1590

309

209

skrift förhåller det sig nom med
det beröptade Runamo och flera
andra. 6° västra ändan af
berget går en mindre och mer
med gäng, uppfylld af fin
kornig granit, öfver berget:
dena gånggranit har "nemnat"
i flera riktningsar och här och
där är stycken afflisade.
Okunnigheten ville här genast
finna skiftecken; men mågen
flits tymmelte till en aflägen
likhet med runor eller andra
baksäffver kan ej upptäckas.

[sagern om biskopen, Fal-
stads berättader för mig 1924
de samma. För detta är. Möjligen
är den ett "tevis" på att den
hände biskopen i Linköping under

meddelid den Henrik Tidman i nam angivs vara från Yngla socken, verkligen hämmade från denna by. En folkvisa omunge Thal på Ynglaberg kan även avse Tolskärts by. Helt tydlig, att syn "länge" varit ett betydande centrum här uppe i norra skogsbygd.

"Gustafsson" på Hammarbyget ells som man även näger, Runberg, är en missuppfattning av folk. I motsats till Wadenskjöld ansåg jag mig dock behöva berätta detaljen, innan andamåne fälldes, och föliknande med Tegnér's Runemo ifjärdes. N:s återgivande av denne sak visar, hur han enligt den tidens skick såg med på allmogen

"föres hällningar med ett visst
medlatsände försäkt. [S. O.]

Sid 13.

Vid förlöp (ett fort) →
när han öfver en gäl räger
man sig fördom sett en guld-
vagn liggande på gölens botten:
man har flera gånger försäkt
att upptäcka den, men de dervid
uppsöktta personer hafva ej
kunnat fina, varaföre vagnen
nållat tillbaka, så fast den
kunnit vattenbrynet.

Sid 14.

"Uti denna och efterslifjande
nacknas lever en vira, som ha'
blesfördigt rath varierat allt
eftter den nacken, den man hö'
den, s. et

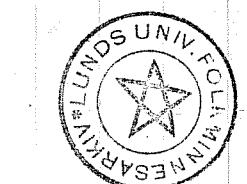
"W^o
Många kniporar,
Skreve bokslitare,
Regna halvor,
H"älles tår karar
Tjällmo karar
Guggla näsar
Kusinge man"
De legra om

eller
Skreve bokslitare
Regna stugusittare
H"älles tår klampar

Godgårds präser,
Wänga drunten,
Tjällmo hästar,

Risinge män,

De lefva än. //

[Denna ramsor är "ok" -

männ, som de olika rockarnas
innevarande ge varan dra, har
Norden skydd överatt till hög-
munka, vilket är "ariktigt".

Folk har spretus ej sagt nå
utan ha sitt eget språk. I Kalle-
stad har jag antecknat följande

av duplika ämnam:

"Stälste klämpe, Risinge
kärne [kärna] Tjällmo häste,
Goggars [godgårds] präse [präser],
Regne kärne, Skara klämpe,
[skedevif] a Wänga drunse"

Jag har dock aldrig hört någon
spjunga detta, och skulle vilja
täcka det hela en somma och
ej en vira. Järida man an —
vant hela för "en gång utan han ~
ett för" ett, men olika rocknar
inrelyggare kommande "förlade och
ville ge varandra spjord på "krånt
eller som "skäll", och för inled —
meng av slagsmål. Votje rockens
deliggaile bildlade för mena an nu
ett helt för mig, och en viss mot-
rat, ställning till andra rocknar
upps före. Bl. a visade detta my
män friskarna från Finspångs län
marschade in till Malmstads
föör ett vid sigrande regementena
öva sig o vapnenas bruk. Då kunde
sna gruff hatt upptäckt millioner som vart
J. C. [från olika
rocknar]

LUND 1915
FOLKMINNESTÄLTET
SVERIGE

Södertälje
Stockholm

Ulli Wistinge svar ligger
öfver om viken, nam. släcker vid
Örunda, ett högt berg, med slå-
ta brantsupande väggar at
viken till, nam. här är gamla
djupt. Denna söda gränsvägges
öro synnerhet på bredden kunder-
spruckna i många nästan para-
lla stycken, men många fat
afer vattenytan är ett stort
skyke hufvudet, så att en
upphit nätet afsmalnande
utsökning uppkommit, lik-
månde en näp prast med över-
hängande huklikt utt på öns
mittan på denna s.k. prast
näpes en av spruckos begärade
cirkelform nam ner us närom

inne den inatt. Den har man
sett en mycket rita uti. Folket
kallas hela deras noturlek för
"Romaneport" och menar att den
skall komma uppas, och att in-
rikade boksläver finns på
marken: men alla der befintliga
ord, riffror eller bokstyper är
af nyaste datum. Viil annan-
mende af denne Romaneport
berättas att ha möder, nem
en dag vro ute på finke, fingo
en föde tillskap och rodder
vidare, da de utes berget höle
in näst, nem röde: "Hå icke
Håka", kvarta från det mind
smat belägna byset å "Ingrän"
legen en annan näst fanns,
namn uppsade: "no du Håka".
Håkan lydde den senare

"nästen, dock med den nästföljande
att man han kom till det Rom-
skeporten nästan angåns ende
teget, uppkom ett slagmål
mellan vägge mullen va' att
vattenet hämtte upp i "himmel-
höjd". — Det hördes vidare
att ej längt från Rom rörsporten
skulle midt i viken en koppa-
höjtel ligga på botten, ofven-
som om kopparkedja, som hört
sill "Ugnas" fridna stath. — Bi-
singe myrkas sulverkanna på
skis vana intagen ur Romare-
parten: detta skulle skeva nå
följande natt: en person från
Helsingör kom sidan de förförige
et, blev tydlen att dricka ur
denna kanna: ryttaren tog
smet den, men hälde innihälles

med öppen hästryggen, så att mäga
stänkdroppar smedde häret, och
red sin näg. Da snyader från
andra sidan på ungas egen till
honom: "red äfver korsgatan,
ta för den behälla kaman. "Ja
gjorde han."

[Utröndator Vilmen på

Vittinge södde "vis" sommaren 1925
ungefärt 1925 ut "Vingåviken ut -
med det trubbrant i nättet sta-
rande bergslagen. Jag vis då
Romareport en upp-för-nagat
avundad insjöka, bergen och
nästan mitti en rundad mindre
insjökne. Med lite fantasi
kan man likna det hela vid
en front. O. B.]

FOLKSHÖGSKOLEN
FOLKUNIVERSITETET
HÖGSKOLEN

"Walters berg på Stjärnö i
rhogen ligger en med raka väggar
försedde grotta, som, med 2 hänga
hal att kryssa in, invändigt ut-
vidgar sig till ett rum för 14-15
personer. Utifrån han delat ut-
seende av ett stort stenröse
och är beläget nära 100 steg
från Häffsjön. I den grutta
uppehåll sig fördam en rövare
"Walter", nam brukade kalla
på en grima medt smut i
hållarna, hufstorp. Den dag
hon vankade hans besök, på
gade hon hänga ut ett knivklocke"

[sägen om norraren Walter
(namnet var stavas som folk ringer
och ej med o) anteknades av mig

Nåväl 1984 (se detta av namnet) nam
1925 (se vid 80). Det har "annu ej
lyckats mig uttöna, om denne ro-
vare och hans friare fördet ha verk-
lighet för" sig. f. O.]

Grid 19

" I Lemmatorp väster-
gårds" iger ligger i mäntsuff-
ningen af en bergs "nåra" den
befindeliga gruslaget nästan
en rad stora block, det
en "kvilande på underliggare.
Här anses falket att itt domme-
rätte varit och rågas dock att g
trullpackor "annu" i tröjan af
1700. Läget klyftit här domska
ramt hä" inlagda, i en spis-
panna, innan sligt beslägtas
med sprickar, och derafetter

1590

Lund 28/1

Hillade bärken "uppföre", den är
vid foten stannat och brant
å töle. Stenen "plöcksten",
som de förfärgade ännu i myare
tider plöckta på, higer grav
der i hög. Bärken kallas
den dag "dag är" "käringhöke"-
eller "riskaslebacken". De
"stafver och örtal", nam
skulle finnas i isis töde på
företänndé block med under-
liggare, synes ej till.

[Sista mors om den med-
sigaste gärden, "Lammstorp" är
en åt söder lutande bärke på
landsvägen. Här färg berökte byn
1985, sådte man mig, att den →
bärken kallas "riskastlebacken",
men vägen har dock noga ändrats]

under senare tider, så att boken
förr var svankare än nu. De är
fl. nämnda stenblocken kiga där
ärnu, men om mågot "dämare -
säte" hade ingen att berätta.)
eg heller om någon "tlocksten" fra
detta ställe. Men en sådan
visades för mig i hoger ålder,
ut från den mordligaste gärden
i byn och strax näder om den
lilla Mosjön. Den stenen kallas
"tlocksten" av obekant anled-
ning. Den är ett par meter hög
och lite breddare. På dess övre
släta yta låg en del smästen
och risksögr och grana, precis
som om det väsit med flit
upplagt. [G. O.]

1590

283

Fril 19.

"På (det andra) förmataupps
egor vallades töftskapen af
3 majkar. Dessa hade iins
emellan afverens kammet att
en af dem skulle dö", förliv-
het "ändamål de tillredt ett
väl. Den nam åtagit sig att
dö", begärde på morgonen af
sin modder en ren skjorta,
utan att namna ändamålet.
Modern amade dock arad, kvar-
före hon begav sig ut att följa
sonen, men på vägen märkte
hon att en föra satt fast.
gärdsgården; när hon befriat
denna och amade färticatta
sin väg, varseblev henn en
andra och hedge föra in -
skrämda på samma sätt.

Nu var hon näker på att "viggla
voro", manen, "hvarföre han, utan
att ridare byg sig om fören, på
stegndale svin steg, det farlaste
hon orkade, för att ej komma
för sent. Detta lyckades äfven,
då hon i nattan till honn hindra
mordgärringen.

[Från Hanna Andersson, "Gammel-
tarp hade hittat den gamle berättar,¹⁹³⁵
att de vallgraskan kommit över -
ens, att den ene skulle dridas av
de tvåda andra. Den nam skulle
dö" bad modern om en ren stjärta.
Modern fattaade misstänkar och
följe efter och frågade att
mondet utfördes. S. O.]

"Jam en märkvärdighet att

talas följande: Så 1700 talat
blef en man, för det var han
made hälldam, dandell hälldo-
den, men tog ej ärlig lifvet af
sig. Såsom själfspilling fick
han ikke ligga i vigid jord.

Han blef derföre 6 fot djupt
medspäf d; sett me odlast
kärr mära intill byn; men
en en knoppen aldrig ville ligga
skilla utan 3 gånger kom upp
i dagen igen och lag afvänga.
Lades den "viken", kastet och
en håle slögs mitt igennem
knoppen, - knoppen denne blef
gvarliggande. Detta kärr
kallas anno, dag, "hensiks
härr".

Unger, nam jag frågade, "är
jag närmaren 1925 hörde hamne-
fors visste av något "blivits
kräck". Det har näp varit odlat
nå länge att benämningen fallit
bort." g. O. J.

Fril 80 f:

"Å' dennas egna brann ett
berg, som sträcker sig intill
"Jön" klätter, 8 dagar d.n.s.
am dagsarna med rök k.o.m. run-
der spändes garden, nam jag ifver
berget, utan denma tog eld. En
stromakare uppkäckte detta
och rögg att en häntegubbe
frestade ihop bränderna. Då ko-
makaren frågade honom, hvad
detta betydde, fick han sitt

1590

227

228

"var; "deraf har den icke godt
at i din tröd." Det tillägges att
det var menligem ett malm-
streck, där gärna till stjärnvirk,
den en grud grufva sages vara,
nam af en halvpacka blef med
ekplank igenlagd: blott en
enda gång var grufvan "öppen"
med tillhjelp af Risinge
kuskongeskkel. Samma grufva
skall ligga i ett berg
utom i en dal norr om Öster-
riks gårde: man näkar blott
af en handelse på henne, men
vill man sedan gå dit igen,
kan man omvälvigt få reda
på densamma."

[Jämför gruvrörarna i mina tidigare
Samlinger]

[Nordens hjälte ammanner också
hangraven med häxanen på vio
Rivinge mya hyska. På den stenens
ena sida står ett H om på andra
ett O inritat. De skola han -
vira på en hämpe. Och han dunder
hake, som stupat i ett slag och
liggen i högen. Lägen är "Dunner-
hake" han även jag antecknat
[Se samt. fan 1982 sid 133].

sid 84.

"Det nära af gammalstads
gårtjärnsgård belägna grifte -
henges uti garnhagen, utmed
frim a landsvägen, näger egent-
ligen heta Hörneberget eftersom
Polycarpus, som hattt clara, och
hills var minne förfadern ett
block med inskriftion läses

1590

239

LUND
FOLKSMUSEUMS
UNIVERSITET
SÄTRAN

Skatt invid berget. Unda påika, särskilt
att en strid förfallit mellan
svenskar och danskar "

[Jag har fått antecknat,
att det skall ha skatt ett slag
i Grävshagen vid Ömmals torg.

Det är "Glycaspes" här jag dock
ej hittat. Av "ärtgrönagården" här
är ju längesedan utspad.]

"Nra" intill ligger ett
"äldist flyttblock", som en ~
jätte kastat. Det var jätten
Ramunder, som tödde vid den
muvande torn Ramsborg som
kastade på jätten som, som ~
tödde här vid gamla tornet.
Se same. 1928 nr. 28 f. g. C.]

3. Skedevi socken.

"Kyrkan var "ämnad att byggas om" vid Johannedagen år 1750. Mullsäter : Men fön" en sten (icke särar) elgen för en stock) Spannande tridlingsstockarna stannade vid en "prontmala", där mycket "skräpe" lag. Där byggdes kyrkan, nam deraf fick namnet "skräpe" Trots jöre är dock att namnet har leden sig derifrån att kyrknen utgör Östergötlands gräns (Skede) mot Södermanland och var skogs- eller vedrik, såväl icke sista skabwelen hörtes på en helig offensivel namn fördom funnit. Kyrkan intem iire mäktvändigheter

står emellertid på ett gammalt namn
minnes märke å Hageby egen.

{ P"nte är lika med haka,
där hin torkas vid bråkning [knaka
hin = "tråte hin"] "P"rtvale" är det
"oppna förrimmet i den gamla
ändan av bostan. Skäne = skäven
[linanfall] . Fackens manér ut -
tolas också: Skäve [fævə]

{ Det gamla minnesmärket är
nam Nordenstjälde halan om än ~
väl de över tjugor varka runda
kullarna, nem bildat ett granfält
ar fyrungarav 300 m. men om
hur han. }

J. C.

Frid 236

"Uti njan" * utsprjutes en
flat häll nästan afundad, som
i dagligt tal kallas "höndag —
mengs häll" efter en sagan att
två personer, sittande på två
stol sid a om varget eller klip-
hällen sitt den befunkliga. Skom-
biga häel, bildade af suffalna
stjärken, kompat, hålland
hvarandra i häset, för oft nä
denna satt fantska draga den
med den andra "afur klippan."

["Händagrings hällen" efter-
tann vid sjön Tisnaren strax
i en berghäll, nem skjut ut
vatten. d. O.]

* vid gården Täljingsnäs

933

LUDVIGS
FOLKUNIVERSITET
ÅRETS
ÅRSTIDNINGGrindsgårdens

— — — — "Uti ett trädgårdsparti —
så", den "attan" en 1926 års gubbe i
Rumbacken rig hafva hittat en
kud varja — —. Mabeturen, nem
var hufallt att kontaga det
en [af de två rönen], hade lagt
sig att hvila. Då hufanden kom
 till och frågade varför han ej
 arbeta, svar han det var att
 han ej vågade fortsetta med
 arbetet, emedan han hatt sig
 förmimma ett jemandé barns
 näst, nem tycktes komma ur
 kumlet. Drefter fick sen annan
 arbetae fullfölja noðmötningen.

[Hän har tydligén en förmögenhet
 förrvar. Härstien 1934 hittades man han
 fyra, nem jag ann "alde och vänd" till
 Riksantikvarieen
 d. O.

H. Regna Jockensid 41 f

"Såsom skildrad mellan dem
nacken och den föregående samt
W. Öringåkers gr. står i s.k. best-
skogen mna landsvägen * ett upphöft
magot afsmalnande block, på hvil-
het en upp och nedvänd "höft"
ska är nödningen. Falket har
att märket upptäckt genom
"en spask af jättens häf". Viel
blocket, nam "stör", glansen af
G. Söderlunds och föderländs
sam, namnans heta till lika
egom af gärdarne Torspa,
Marsjö - Härjedal, Ingelport
och Bosnäs". Den höjd är circa
10,4 f. nämt den skönta bude
* blocket ligger på "varma nordan
av landsvägen".

"afver 10 fot, omkring 3 fot från roten. På en höjd av circa 3 fot från marken och nägot afver 4 fot från blockets "höge" sida, "an den rikliggrar häntkon", namnändes den "öppna delen ellers hakarna upprät. J-kors inre bredd är 7 tum vid hörn och 9 tum vid hakarna; inne längden är samma 1,8 fot. Fjärra fersets bredd varierar från 3 till 3,5 tum det vänstra ferret är längre ut, draget är det andra: från fjärra hakarna "öro försankningan. I fall detta häntkonsur är, såsom magna vilja pränta, endast en lusus naturalis, så är ostödligt att det efteråt är minniskonstigt mante vara vidare bearbetat. Det är i alla fall att det ju

skulle utgöra skälsten icke allernast för fyra gårdar, utan "även för 3 näckar runt & flan". De mindre smal befintliga stensättningarna, resta senare m.m. är myare hildes lekvik.

{ Vid mitt besök i platsen den 39 juli 1925 bekräftas "fläkt-skälsten" varna som N. beskriver den. Det är ej eget, som N. torr, att den "skulle utgöra skälsten", ty man har gjortvis vid grävningar tagit detta stora stenblock till utgångspunkts. Det höga blocket har en gang i bilden spruckit mitt i tv. s.t. att ett urri flera dm. bredd mellanum ryggstöt. G. O. }

5. Hällestads forsen.

sid 44.

" Den röd Bräffalla grind
måra landsvägs kanten synliga
stenen sages vara uppsatt af den
för forskning ganska litet
intresserade Nansen Gustaf III,
vilken här en gång spinat
middag."

[Vem finner nägen efter en
king åt middag vid den stenen.
Se saml. för 1928 nr 172. Meddelat
av fabrikör d. M. Eriksson, Eriks-
berg Risinge nu 85 år gammal.] g. G.
sid 44

Pa Melhults egar finnes
en hög öster om skogskläde –
bastället emellan kalla kallad
"Sjöhults källa", ikke stenat,
vti var måra granns kap det

Tingsrökället intages hafva ligat:

Från solikt han i vädant fall

Ha' mvorande milbaffren danser
ringen varit, hvoraf "ann
mäga stenan återta; diametern
vulle om förmadan är sikkig,
varit 18 steg och kragje sten
lig at ha' 3 à 4 steg affäland
från sin grannar. Det pråktes

att en gronna med manne

Luci tagit fjord från sin gärd

"Mekult och lagt i sna stor

svart redan inför damaren och
tingsmengheten fått ed på att
han stod på sina fäder fjord,
kvareffken skogen klifvit hemme
"Hildimel". Han och en viste
dock att hemmet pråkande var
mindre vanningsenligt. Sedan
den friolen näges han "gå igen!"

1590

239

och "övre" för 10 å 12 år tillbaka
varit sedd dels stående vid

landsvägen med ful uppsyn,

gapande mun och långa händer
samt klädd i grön längtja, dels

vid en 300 år gammal gran, hvilken

fördens kull aldrig fått fällas,

men vid understecknads besök

var kullblöst. —andra gåsta

att gusi sätta vid Trannonebo,

nu hörande till Melhult, och
derstadies runt med jord från

Melhult i skorna. Ifjaren här

finnes en kålla, nam aldrig
läser sina, den 1,5 ft. högsten

säges i gamla tider utgjort "skal"

sten mellan Römetorp och Melhult.

Känna denamma är en skalsten
och "hadsp" plats, där lingsplaster
strukle varit."

Grid 45.

"Hässelstads kyrka läser flera
sånger burenit dels till
följd av räddel dels genom
Danskornas framart. Kyrko-
klockarna sägs ligga i än, in-
vid den första kyrkan skäts,
men till lika med härdstar-
eln nedbrunnit, vid hvilket
tillfälle klockorna nedfallit
i än, utan att sedemera kommat
öterfimmar och upptagas. Ensl
"Hässelstads kyr., nära kyrkan,
"rager, sedan vid nu många andra
skällen, en "hona" var redd, da-
gande efter sig ett holmlan
och segrade: "hona längst till
Myrköring?"

[Sånger om klockan, hem

namnade ut spelen samt att han
"var allmänt känd i Hällestads".

Jämför men samling från 1922 s. 103.

"Inga äldre upphand historia av Riddar-
stads : Östergötlands befolkning. 9.0]

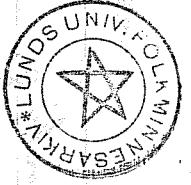
Fråd 45.

"Vad skräppussen hörande
 till Djurshö", det finns
 af stor lagda valbar, näver
 ett slag kafra skäff, ej längst
 främ af Hickelbörten, ett större
 block, invridt hvilket egomma
 af 7 gärdar namnens häxa."

[Jämför saml. för 1922 s. 105
 "Källan är dock ej lagda av
 mannikon utan naturliga grusänder.]

Söd 46.

Utri Österby grufva skall
man hafta med sannit allt
kyrkans silfver: grytan shall
vara ofverlåst med ekplank-
or. Man kan dock aldrig träffa
på den och vilken rom syns -
låcker det ramt taget "malom-
kotor" däriför, hittar ej hem
igen utan att förtäckt dem
från sig. En pret som truckade
mycket hållas ute på jakt,
var lycklig att träffa "a grufva":
han satte sin börs i pannan sig
för att få hem efter redskap,
men vid ankomsten till
hemmet stod börsen före -
hanam i frystugan.
[Jämför sid. 179, i samlingen 1983,
då jag upptäcktes nägmen. §.C].

"Om de två vid Bästorp

"källare ha ömre nisor am lands-

"vägen staende tjäcka och karta
med humriga monar försedd a

"tallana berättas, att de ikke fö-

"huggas, emedan de angifa plat-

"ren den bro den dödat hverandra.

"Om liknande sager, som vi taga

"om frukteren han amföra, finnes

"om de s. v. h. äppenhögar af sis

"och grister, som ligga medvid

"sandvägen mellan Tjelmo och

"Östbyggäl i närlheten af Grans

"Kerkgård. För icke längre sedan

"(annan
van) brukligt att man ock en folki-

* N. amfö" han un vägen från ett annat

"kanal, och ni få ty veta vad men med

"gott om Bästorp. Källar. S.O.

förändrade skulle "offra" magonting, en kvist, en häststicka, stor eller
liten. Om anledning till
"månnedal högar" är "följande rägen":
Jvenne beröder telefonen och sätter
af en språkunnig person för-
uttagda att de "framtiden
skulle skräckas". Till före-
byggande af en rad av olyckor
beslötta moderna att fara ut-
rikes. Efter många års far-
tapp förgo häda det infallet
att besipa sig till fadermen-
landet. En dag kommo de ham-
vandrande gässer från norr
sitt håll och mattes utan att
då igenkänna kvaranorna, och
varin, kvardena af dem med
hade en hund. Denna ejde

höjade fast mura mot hvar
andra och sedan veva ihop och
bitas. I anledning af hundarnes
slagsmål syns to d "ifven emellan
deras egare grål, nam "ifven gick
tills slagsmål och likade med
ta att de gifte hvarandra död -
hugget. Om affestig blef redan
anlagd vid hundarnas dödsplat,"

[Sk de regendomligt inta
tällarna vid Röntorp hunden
en svinnat om tagits bort, men
den på mera sidan av landsvägen
står ännu kvar, och ägaren komade
att ej hugga med den. Om lust den
"ann gängse sagoen dödade tra
broder varandra vid "farfars tolle,"
hemde ären kallas. J.C]

"efter denna gård * kan den
i Remninge häge befinna sig
i grattan fäts manet". Thorkulla

"kyrka", man eller mordant am
Thorkulla, svarar för en "vad", vades
am an, midjeför tegelbruket, så

medan ändan af Remninge häge.

Denna så kallade kyrka är till-

dad af affanfliga tegelblock,

namnligg. heta mat och afver

kravat. Den är "invändigt circa

55 fot lång, 28 f. bredd vid

södra ingången. Höjden 6 fot

* Thorkulla, Hällestads falket höger

Tärkullen i numerat skyggst. i markal.

Jorden åges och brukas av Remninges ägare.

i mörk, i röden blott 4-4,5 f.

Österut syns "takkröslningen".

Bxhösen utgörs av hela samt

medfallna stövlar och mindre

skräpflisor: mindre än en

annan fördjupning, som mindan

skräpmer och fömärkas af ett

förstör "stora" block. Ut -

gångens "mur" är blott ett

par fat med och 4-4,5 f. hög.

Givet infallen genom rödla

"öppningen". Dangångens förråd

af "öppenhängande klipps tycken

Ryckan läter fördam varit jäm-

nad: men af de "öppenhängande

fuktiga blocken lastas tycken

är ofter är. Här har seng domen

bukat "Hälla till däns och

andra lekar.

[Denna bergsignat "pa min" föderlebigs mark kallas av folket "Väckulekoka" och är "enom nam den av Värendens fyföle beskrives.]

Tegelbruket på andra sidan är, som hörde till Hans Fors kvarn här i gårds "lack karta" sedan många år sedan "ingen" är sedan 1980 drönt i en ratten, sedan fallet vid kraftstationen i Råmmings högslit.

Grottans utgång är nära "vagns meten läng" och antri. En halv mil med endast. Här den "vagnens bänjan" ligger ett block med den sista från. Det liknar en stal och har även kallats "prackliket" [prackliket] [prackliket]

Grottan ligger ett väldigt bergsras. Om sommaren kommer

folk från alla håll för att fitta
på den. Det är märkt och hället
mer i denna verkliga "bergsal",
men det länas mödan att sända
ga° igunom den.

Saggen förmåler, att en jätte,
som hette Emekorn, bätt, gratten.
En gång var det en handfroske?

Rämnin ge, som bedde inall hänta
då", hagen. Ja, satte han sig på
en sten och grät. Emekorn kom
då till honom och frågade, varför
han grät. Ogiken gav till svar, att
han gona ville lura ut rena
ogiken från garden och bli ensam
hene, men han hade inga frängar
därför. Emekorn svorade, att han
kunde lana ut frängar åt ryggen,
och mindre mito han behöva, så

na fick sven ells sannen "gåra
det. ja, pröjen fick pengarna. Ja
eftersom jag minns, är hon son
nimen med grangarna och skulle
beta åt igen dem. Hon gick fram
till "Tärkullekärra" och sade: "Ja
vill du åtta igen gränga, så min
farfar länge utta ömekorn." Då
satte in näst inne från grathen:
"Ömekorn han är dör. Behäll me
era förtale!"
"Tärkullekärra" skall far
vara ifrån mig dock inte, men sett
ärlas lag har förfalt grathan, nu
att den är så liten nam mer,
berätta de gamla.
"Magnena" dro meddelade oss
folkrök" d. M. Eriksson, Eskils -
heng mna Römminge. Hon sydde

85 år den 8.5 mars 1926. Nam till MESARKE
 Hällestads 1872 från Norrköping till
 Rönninge (Grönberg) 1884. Mycket
 intresserad för det som är gammalt,
 frågade han de personer, som då
 varo gamla och än sålunda mi-
 häne om en äldrig tradition
 i föregående års samlings "har-
 han berättat en hel del. Sägner
 om "mekorn" är allmänt känd
 i Skåne. cf. O.

Fid 49.

"Vid Hällestads medt smat
 Hällestads kyrka eller Westerby
 kan finnas färskansningar ofta
 ett slag, namn der förfallit, och
 väger man sig vid efter annan
 hara hittat vapen under arbetet
 i jorden"

af "Kanon" Johan Johansson,
"Hällestad" rade mig, att han hitt
en dunkel vägen till det varisietts
slag. "Kullen" del men varvis
var platsen. Han det varna man
gat minne av "danskarnes fan"-
modlade bengt i Hällestads under
erik XII:s tid? till den riddar
"Kanon" af har sin falckminnes-
arkivet in värdefull samlad
(fran Hällestads kyrkogårdens fästater)
falckminnen, nam han spela upp -
recknat drivren av nipp intress.

G.O.]

"Kanon" gav "Tant" man mig hufv
sett en jernskiva med hällande hufv
nurtyg m.m. och andor förmän man
utvärta platsen. [Se min saml.
och alla andra vägner om gruvor. G.O.]

G.O.]

6. Tjellmo's socken

Side 49.

"Ungande" härledningen af hukkans och rocknens namn, uppgifves olika härledningar sär. Da Tjellmo hukka skulle byggas, bestämdes att man skulle häfva sitt lage på Hågassand, där man skul- huuset står, men härad namn byggdes om dagen, hade en mattemuligis förmåga. Da anskaffades ett par trillingsstavar från Tybo" f. d. by, nu under Skövemo. Dessa mändes för en stock och fingo derefter gå "krast" de ville. Den de nedan stannade innanvida bland trädern i skogen, den s. k. Tjelloskogen, — namn fördam "skräck" ing från kury- fjäl föibi Tjellmo till Viker gämn—

blef Tjellmo kyrka bygd, hvilken
enligt denne sägen upprättades
rekat Tybmo. Enligt en annan
sägen stannade Tjellings otarne
på en fällevete på en tall —
henceförförde mo med en sjövuppröra
eller hälla, som den ännu finnes,
huraföre han ännu i dag kallas
"hällmo," nu att kyrkans muren
och rocknens muren eftersedhas
nätheligen skulle kallas "häll-
mo."

{Liknande anteckningar om
namnet upphandst finnes även
i Broddmans kirkhistoria åver
Östergötländ ur år 1760.
K
"Gamla" "Gammal" "G. O."]

855

Sida 49 f.

"På partor bortället" egar

finner en "garpepus" "den i fondam-
tina ett slag röges hava skärt".

Man har der hitat värjan och
sprutar af jern. En annan s.t.k.

garpepus uppgives för "Vindsl-
torps" egar. (En matutlig nalle,

nam sträcker sig från Västervik

förbi Sand till Hattarp. Tände

fördam hanat till förtäkning).

Över vid Raundals bro, nam är
byggd över sand- eller Morfo -
träcken, löper ett slag egt num.

Ytterkället heter Nissunna, östra
delen är rocken. Numra finnes i rocken

en kamminster, varför bortället är
indraged.

kvartsit", en polsk grus "styrpat".
Hon rages. Dens märket ligga

beskaffen, färtan" ingår knullen
eller rest sten utvärden plakten
som hjelm af jern, som hittades
och sannolikt genom en af -
skridad knest lantlig kommit till
grills ha samlingen, fördre här -
tyda på att nägen namnlig ligger
hos grund för den allmänt gängne
traditioner att harken varit
skädeplatsen för ett krig."

[Vid Hindtorp i en liten
hage vid landvägen reden om
börn nog jag blera små grusar,
som kallas "forspressa" i namna
hage var även en fyrfaktig nr.
lagring, formvinne, nam kallas

Gästegraven. Vid num "över bäcken" från strand- eller Mosjän ligger ett högkulle, som heter "Sandfallet", alldeles vid rockens "östra grans".

Lantbrukare kallat Danielsson där - städär hade hänt "att en pilackefruin ska vara besvärdet"; gresset röjt sig bort. Grillska ramlings anlades av en frill a Godsegåndssöteri. G. O. J.

Slid 54

"Vid Öjaekulla, minande till Skallehol, är nu endast en hög afslag kulle, nam fördam läder rana belägd och bebildad af en grimma, benämnd Silver-Brita, nem brukade gamma varje silfverprämming här erhållt. För

blend an tillbaka hittade en gammal
sättre rikligt mögocka invid
en gammal träd och en sten upi
ett vid fjällkärrfället formulerat
skrin många silverspengar, nam
at ålder varo hovsgale, — man
räger från Kronung Sigismund's
tid. De hemljdödta i a Bruds —
nation Triell * uppmaning att
utanan, som ackra inlöte dem.

[Myrten vid Överkülla
hittades 1851 och vore 1590 st. "mag" —
lade fram Erik av Sömmen till
Karl IX (sita äret van 1608. De flesta
myrten var från Johan III och
Sigis mund. Et tu multe insisterar
staten hittarika museum, f. O.]
* a "affär".

1. födegård's socken

Fr. 57 f.

"Om upphovsmäten af namnet
"födegård" är följande - sannolikt
"inga" tider på funnen - någen:
en person föreställe en gång
framtiden att i en framtid skulle
en mängd gravar komma att
upptäckas, takten, hvilket
skulle hitta tillfall en nölf-
spad valnäs och seke som,
kradur socken, bort hafva
namnet "Födegård". Nokkommende
själva hypotyppaden förmåles
att jämför eller hallet ej varit
jämnadt stämt mot den nya
täten och att därför byggnaden fört
räleggts å ett utstrett rum,
och emest kult, "ang", blef allt sam-

am dagen uppfäddes, med driftet om
matten. Då sprände man över
har, liksom på andra "skallen",
ett par kvillingar för en av
grundstenarna och lätt dem ga
krant ^{näm} "na" del nälle, där kyrkan före
månat under står. — Söltigt en an-
teckning af kyrkohunden Nils föder-
vall ut, "Jödegårdens minne" (manu-
skrifter) skalle kyrkan vara anlagd
i häning Erik Larsses hår och full
bordad af hans swager Stigefjel
på Ulfssä varmt invigt 1851 af
Birkop, Laurentius i Linköping.
Örnkigkeit med en ämnen (i höden).
walls tid klans falkat mycket
ganske och han "hadit" kolibron tider
före denna "storkyrkas anläggande".

detta kyrkfolk alltsjälv kristen domens införande hafva begagnat den 6 mil från Goderöde belägna

Mosås kyrka, Värike, der sy
Goderöds hemman hadde sinne
andenliga bankrum, samt "ängar
ambriing kyrkan, hvilka renare
medio af 1700 året blifvit dem
från hända. Orsaken till namnet
Goderöd rägs rana: da kyrkans
byggmästare, hvilken hade hemnit
kyrkan fördig till jämnmäggare,
of in gummia spökänskades till
arbetet, mena fullbordan, und-
försnades han för denna goda
änkan, hvorunder han rade att
kyrkan borde heta "Goderöd"
emedan de fastiga undfängades
med mycket gott af det gifvilda
folket.

"Byggmärtanen", namn nämligtet
här till, insatte då en sten högt
över västra dörren, liknande den
grannan hufvud som giftit kyrkan
namn. O i kyrkans egen rågor
att kyrkans namn efter en gammal
heräthelne lämnat kyrkan sätta
minne: under det kyrkan stod
"byggnad och konungen ellers
farses röte det, skall en fägare
grinna, nem, sväktig vid vägen
och fäst mägra premningar, all-
mara, befriut från norrkull till
frågad: "grinna, vad skall kyrkan
heta?" kvarpå hon skall hafta
svaret: "födegård" må den reta
för de goda premningarna som den
gaf mig." Då skall konungen
eller farsen hafta sagt: "räff

na° gamma, der sadet, kyrkan
var all na° heta, födegård blifue
hennes man. " En villa af sten
skulpterade dös" bild, som är
invatt; västra gavelnmenen 3 fot
medan en taklisten, anses visse-
ligen föreställa myrtinkalte —
gummas hufvud, men föde völ
näthre var a bilde af St. Sigfried
na° vissem kyrkans skyddspatron.
Gammolikt har namnet "föde"
gjord "sin rot i det gamla "föde"
(Tempelförstädare)

[Såkund a redogör "Varden" —
Myöllc fö" de ragner, nam finnas
am sacksonnet. De är fydligen
till stor del härd konstruktion
byggd på folksadition. Fort

ofalkligt stengivet. Ut hungen ketho
örik lärpe, och att Briger farbar
med han ej hummat i falkets mire
hvaras. Stägerna är förlorings-
vägner till mannesamt jordbruk
tills stenskulpturen på väggen.

Nils Höderwall blev kyrko-
herde här 1839, handbokts präst

1844 dog 1846. i Linköpings stift

hendaminne av Wetterlund och
Sättersdahl anmärkes om honom:

"Gott af honom medt krefvet är
det, kalladt "godsegöds minne,"
finnes i kyrkans arkiv upptaget
såsom "förraordt hos pastor" men
synes tyvärr vara späckat för
svaret" Underas Ovan Rhypellus var
biskop i Linköping. + 1761. o.C.]

"Om gång under ringning med klockorna, som då hängde och ännu hänga i ti en hästkapel, slet sig den una los och hoppade ned, den nära kyrkan framme i mitten ande om, kvarifran hon redan aldrig kommit uppstagas. Fr "afgård" var en trägen att förtäckta klockgjutare, märkare och gavel, blev Adams, en den af genäller gjutna kyrkklockan hade bättre och senare gud, än den af masslaven gjutna, kvar från ett urrigt urpunkt dem emellan, kvars utgång blev hänges död. "Vissa" gen, som sedan gick från lugnet till kyrkan, är, sedan jernvagnen byggdes, förran alltid fel si stig och

bemärkes "annu i" denne dag med
"fäktspatan, den förmämnde
herrvig blef utkämpad." -
"Viken stigen mellan lagret,

nam nu en äldersdom hem och

"kyrkan är nu öker. G. O. T. 1874.

skild 57

"Kris Vifallet finnes en
skerlycka, nam kallas" regn —
lycka "enligt rägern efter en
regn, nem stupat den och har
man för 95 år tillbaka * under
odling dess fädes hittat en rägna
af jern."

[se vid]

* allra 95 år fine 1874.

1590

267

LUND
FOLKSHÖGSKOLA
HÖGSKOLEN
UNIVERSITET
HÖGSKOLEN
UNIVERSITET

"På Medevi-vägen" känna märken

och är am "Herrefället i Thut's bygget,

egentl. ett "n" sedan gammalt
"Herrefallsnäre" kallad. Det
hölls 50 steg i amkrets och

buntar af klappstenen i fyrl -

ningen och vällagda bultar -

stenar vid foten. Den gamla

rägen att det guldskin skulle

vana med dag att, näret, har

lidigt föranledt skattiskare

att upptiffran förrhen arbeta

sig ner i detta minna, utan

att dock formåles hinni da

denna frammit något jordagods.

Förmodeligen kunde den ikke

vana tycka och tiga, men de

såsom folksägern ofvec

har "vinnidag berättar", sagt "honom
 med halmkasset" komma, namna
 o-gumbliek som de fäst syn på
 guldskrinet. Blåkase har sig en
 bukhase af bluttrygget ät, han
 före han orkta lyckades att upph-
 taga det tramma och väges därför
 de följande blåkarna, man seftar
 man d. v. s. fader, son och mag
 "annur", denndalag hafta godit
 utaf de finna medlen.

Detta "Herrfallo" rörl " "
 beläget över en km. sydvärt
 om Herrfall vid landvägen
 mot Medevi. Röret är mycket
 förtjort, och det är snart ett
 sagt, att det varit forntigrar.

L. O. J.

Södermanland

Södermanland

-- "Öfven i de angrimande hagarna
i synnerhet ö och syd om torpet ~

Brocken finnes en oanekelig mängd
stenar, häcklade nio nästan i

Högarna sommrade från odlingsar
under drätning häckas här eller

de rutsör, närmare finne skulle hafva
uttryckt sig", häckauksidens ~

minnes manken" eller af huvudet
antigra, "da han var gentium pagina,

höpkastade stenkög ar man falkat
nödgades häcka upp alla mögar

att rå "söd till brod och öfven

att föra upp mell na spelfna

klipporna hel att skaffa sig
äker såsom jadanne fondom i tera

Iansta, mikell den digeröden
är 1350 gaf neum för mögar

* på mestgåden Höökars mark.

Södermanland

och fledade den, som varat mestadels in till var. Ric.

Hitt den romerske författare尼
att svenska var "folkens" synpunk
samt åsinten i "Swedia"-verket att

"sigelöden betecknade ett skeppet
anbrutit, anfai häi Nordenkjöls"

detta som en förklaring på de just

"få" denna plats, halvika stenlösen
"skaromkring ha grotgårdens mark

fannas näre vio näre och åker
lappor emellan. Helt siffrade am-

stan flit att nära gora sig mycke
med den ej alltför härdiga jorden
i detta skop och berghakten

Jag var där 1985. J. O.

Ofta att ha bekvimit gullhög
[se röd. 87] området han å röd 59:

"Om och annan här rig veta att
nästa i ammet var Gudlingshög"

Och att en smakomrung "Gudling"
der skulle vara "högad". Torpet
därmedt skulle, detta stider heket
Gullhög".

Röd 60.

"I Västtjärnbergs hemmans
egar har jordens fummit, en gård
Grisfors". Denne egdes en gång
af en bonde vid marn. Olof,
som var ^{mycket} rik på jordens egodelar
och kallades deraför allmant "rik
Olof". Han hade ^{mycket} sin gård
en silversgrufva, ut hvilken
han kunde taga ^{mycket} silversmalm som han ville.

Sjögen, ej ens hems namn är anhängig,
fick vidr in almens synktagande
vara hanom behjälplig. "Jälv bort-
förlde han denamma till beaklet—
men, utan att någon hunde fö-
veta hanom". Djupt ner i jorden
måttade Olaf en källare, där han
förrände in del af sitt myckna
silfver, men aldrig fick någon
kännna det. Rike Olaf hade så
mycket att han deraf lät göra
häntskor och dylikt; till och
med hans kostkälla var av denne
metall. Sädom är magneten rike
Olaf.

{ Jämför de av mig upptagna
leknade varianterna av de all-
mänt antalade nämnorna om "Rik-
Olaf" s. o. } [Se vid. H. H. : auct's nam-
ling]

1590

273

273

[Sjö vid 61 näger Nordenkjöle, att
en prins shall vara begravnen vid
Johans kyrkan. Då är flera fär -
gravar och vissa stenar. P.O.]

"För dirigirgän i roknen en
almän nägen, ett nägat slag est
num och han man, intom en mängd
stengrar, end. J. W. spills fortetning
30 st., äfven hittat åt killiga
nägen både från älde och myare
tider och fördel det till Jacob -
kyrkan omgånsandet, "Kämpeländet"
na frva kyrkället nits namn af de
förfallna slakthengarna." [Jacob
[Jämför med 16, "det samma
med sitt rike, men förfallna slakthengarna]

"Till Trys far" han svarer —

berget (mellan gunget och Brunn-
tarp) försedd med trianta väggar
av allmanna vagen till. Om forbi-

ridande ryttare blev af en grann-

klädad grimma namn kom nerifhan

target, tynden att decka, en

wilfriekanna: han tog kannan,

men slog dresken "äuer hast —

länden, den mågra dröphan medde

hæret, och red stupdront sin rag.

Trället försyntagd tog hästmannen

att heda ryttarens flykt, men en

snit nam kom ur berget, till —

rapade honan: "sic tuus". Han

gjorde så. Det förföljande troll

et försade sin man, men rytt-

aren tog vägen äpres en konföra.

1500

375

205

Om denna tid vet man att kraman med
drifvets arbete av högt konstnärde
var stulen under 30 åriga kriget
och av en johan de Geer skänkt
 till kyrkan, i hvars värd den fanns
 till år 1870, då "hjävor stalo den
 "jämte omväck kyrkossifver, utan
 att den blifvit hittad sista åter-
 fången. "

Ljämför sig 91 f. i öret varlden